

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Finanční a ekonomické Informace

Dokumentační bulletin MF

Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů

3/2024

Březen

**Finanční a ekonomické
INFORMACE**
Dokumentační bulletin MF
**Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů**

Vydavatel:

Ministerstvo financí,
odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora
a knihovna

IČ 00006947

Technická redakce:

Mgr. J. Machonský

Redakční rada:

Mgr. J. Benda, Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. I. Janoušková, Mgr. M. Lukeš,
Mgr. J. Machonský, PhDr. L. Tvrdá,
Mgr. N. Vaidišová, Mgr. E. Vaňová

Evid. číslo periodického tisku:

MK ČR E 18634

Identifikační číslo ISSN: 1804-7262

Redakce:

Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Distribuce:

Ministerstvo financí,
odbor Provoz ICT,
odd. Informační podpora a knihovna,
Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Číslo odevzdáno do tisku 28. 3. 2024
Vychází 1x měsíčně, zdarma

Elektronický archiv:

<http://knihovna.mfcz.cz/bulletin.php>
(intranet)

[http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/
sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/
dokumentacni-bulletin](http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/dokumentacni-bulletin) (internet)

Do čísla přispěli:

Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. I. Janoušková, Mgr. M. Lukeš,
PhDr. L. Tvrdá, Mgr. N. Vaidišová,
Mgr. E. Vaňová

Vážení čtenáři,

předkládáme Vám březnové číslo dokumentačního bulletinu Finanční a ekonomické INFORMACE. Nabízí jako obvykle souhrn nejnovějších odborných článků, knih a jiných informačních zdrojů vztahujících se k problematice Ministerstva financí a jeho resortu.

V rubrice Podrobně k tématu najdete přehledový článek „Úprava evropských fiskálních pravidel: nadcházející změny a ohlasy v tisku“. Tento text přibližuje ohlasy v tisku na sjednané změny v souvislosti s diskuzí o podobě evropských fiskálních pravidel, která v loňském roce opět zintenzivnila po aktivaci tzv. „únikové doložky“ v roce 2020. Přehledový článek si rovněž všímá skutečnosti, že volání po návratu k Paktu stability a růstu se je stále častěji slyšet v situaci, kdy se během posledních let zadlužení řady členských států EU zásadně prohloubilo a dodržení pravidel v původní verzi by bylo pro některé státy jen těžko realizovatelné. Názorový rozpor mezi zastánci přísnějších a uvolněnějších pravidel tak stále přetrvává.

Věříme, že Vás pravidelný přehled nových informačních pramenů zaujme. Rádi Vám zajistíme plné texty článků i požadované knihy.

Mgr. Jiří Benda
vedoucí redakční rady

Texty publikované v tomto bulletinu nevyjadřují názor redakce ani nejsou oficiálním stanoviskem Ministerstva financí. Uvedené informace odrážejí aktuální trendy a komentáře v odborné literatuře.

AKTUALITY

Komise potvrdila kladné předběžné posouzení druhé žádosti Česka o platbu ve výši 702 milionů eur v rámci Nástroje pro oživení a odolnost:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_24_891

Publikováno na webu MF

Metodika odvození výdajových rámců státního rozpočtu a státních fondů – 4. aktualizované vydání

<https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/makroekonomika/metodiky/2024/metodika-odvozeni-vydajovych-ramcu-statniho-rozpoc-54830>

Zpráva o řízení státního dluhu České republiky v roce 2023

<https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/rizeni-statniho-dluhu/publikace/zprava-o-rizeni-statniho-dluhu/2023/zprava-o-rizeni-statniho-dluhu-ceske-republiky-v-r-55108>

Monitoringy tisku

Pravidelný speciální monitoring za období 27. 2. 2024 – 27. 3. 2024 se tentokrát věnuje tématu:

Dlouhodobý investiční produkt

Byl zpracován z tištěných médií, televize, rozhlasu a internetových serverů a naleznete jej včetně archivu starších monitoringů v sekci Monitoring médií na adrese:

<https://knihovna.urad.mfcr.cz/monitor.php>

O B S A H

Podrobně k tématu.....	4
Úprava evropských fiskálních pravidel: nadcházející změny a ohlasy v tisku ...	4
Dokumentace českého a zahraničního tisku.....	9
Daně.....	9
Ekonomické vědy. Ekonomie	13
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	14
Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny	16
Informatika. Počítače	18
Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace	19
Obchod. Cla. Mezinárodní finance	19
Podnik a podnikání	21
Pojišťovnictví. Sociální péče	22
Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství	23
Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé	23
Právo.....	26
Statistika. Demografie. Sociologie	29
Účetnictví	29
Veřejná správa	30
Veřejné finance. Rozpočet.....	32
Zemědělství	33
Životní prostředí	33
Životní úroveň	33
Ostatní	34
Přehled nových knih	39

Úprava evropských fiskálních pravidel: nadcházející změny a ohlasy v tisku

Mgr. Ing. Taťána Dudáčková

Oddělení 5904, Informační podpora a knihovna

O potřebě další úpravy Paktu stability a růstu, evropských fiskálních pravidel, se hovoří již řadu let – tématu se ostatně věnoval přehledový článek v bulletinu *Finanční a ekonomické informace* již v květnu 2020¹. Na jaře roku 2020 byla kvůli pandemii nemoci covid-19 a souvisejícím závažným hospodářským dopadům aktivována tzv. „úniková doložka“ (*Escape Clause*), která členskými státy EU umožnila se odchýlit od pravidel Paktu stability a růstu. „Úleva“ z fiskálních pravidel byla následně několikrát prodloužena, také kvůli propuknutí válečného konfliktu na Ukrajině a související energetické krizi. Během loňského roku se pak diskuze o podobě evropských fiskálních pravidel zintenzivnila – návrat k Paktu stability a růstu by již byl na místě, současně se ale během posledních let zadlužení členských států EU zásadně prohloubilo a dodržení pravidel v původní verzi by bylo pro některé státy těžko proveditelné. V únoru 2024 pak po dlouhém jednání zástupci Rady Evropské unie a Evropského parlamentu dospěli k dohodě². Tento článek přiblíží sjednané změny a představí i související ohlasy v tisku.

Vyjednané změny fiskálních pravidel

Dojednané změny fiskálních pravidel představuje tisková zpráva Rady EU ***Přezkum správy ekonomických záležitostí: Rada a Parlament se dohodly na reformě fiskálních pravidel***³. Ve stručnosti jsou součástí dohody tyto body:

- zachování cíle reformy (setrvalé, postupné, prorůstové snižování zadlužení a schodků)
- zachování povinnosti členských států předkládat národní střednědobé fiskálně-strukturální plány
- povinnost členských států, které překročí limit 60% zadlužení vůči HDP, popř. jejichž schodek převyšuje 3 % HDP, předkládat tzv. referenční trajektorii tak, aby se dluh během čtyřletého období fiskální korekce začal snižovat, popř. zůstal střednědobě udržitelný
- existence dvou ochranných opatření, tzv. ochranného opatření pro udržitelnost dluhu a ochranného opatření pro odolnost schodků
- vyjádření postupu fiskální korekce prostřednictvím tzv. dráhy čistých výdajů
- možnost prodloužení období fiskální korekce až na sedm let (za určených podmínek)

Úplné znění textu opatření je pak dostupné v dokumentu ***Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the effective coordination of economic policies and multilateral budgetary surveillance***⁴.

¹Více viz článek v bulletinu *Finanční a ekonomické informace* č. 5/2020: <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/dokumentacni-bulletin/2020/financni-a-ekonomicke-informace-5-2020-38614>

²EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. *Přezkum správy ekonomických záležitostí: Rada a Parlament se dohodly na reformě fiskálních pravidel*. Online. Consilium. 10. února 2024, 02:45. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/02/10/economic-governance-review-council-and-parliament-strike-deal-on-reform-of-fiscal-rules/> [cit. 2024-03-06].

³EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE, ref. č. 2.

⁴EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. *Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the effective coordination of economic policies and multilateral budgetary surveillance and repealing Council Regulation (EC) No 1466/97: Confirmation of the final compromise text with a view to agreement*. Online. Consilium. Brussels, 20 February 2024. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/70386/st06645-re01-en24.pdf> [cit. 2024-03-07].

Komentáře k evropským fiskálním pravidlům a jejich úpravě

Jeromin Zettelmeyer z think-thanku Bruegel hodnotil v prosinci 2023 dosažený kompromis jako „nedokonalý, ale zároveň zásadní krok vpřed“. Zettelmeyer v příspěvku *Assessing the Ecofin compromise on fiscal rules reform*⁵ srovnává výsledky prosincové dohody ministrů financí s návrhem Evropské komise z dubna 2023 a zjištěné změny člení na „dobré“ a „špatné“. Mezi přínosné změny patří podle něj to, že byla zachována specifická povaha fiskální korekce (*fiscal adjustment*) pro každou zemi, a to na základě analýzy udržitelnosti dluhu (*debt sustainability analysis*). Dále je pozitivně hodnoceno použití tzv. dráhy čistých výdajů (*net expenditure path*) a zachování možnosti únikových doložek, díky čemuž by měl být celý systém méně procyklický. Zettelmeyer rovněž oceňuje přeformulování tzv. dluhového ochranného opatření (*debt safeguard*) oproti původnímu návrhu, tlak na reformní úsilí či existenci dohledu nad implementací pravidel ze strany Evropské fiskální rady. Výhrady má autor naopak k tzv. ochrannému opatření pro odolnost schodků (*deficit resilience safeguard*), dle kterého má fiskální korekce pokračovat do doby, než země dosáhne stanovené rezervy schodku pod hranicí 3 % HDP. Samotná myšlenka není podle autora špatná, ale hranice 1,5 % pro tyto rezervy může být pro některé členské země příliš tvrdá. Kompromis v otázce tzv. procedury při nadměrném deficitu (*excessive deficit procedure, EDP*) je podle autora polovičitý: kroky v rámci fiskální korekce v prvních letech, tj. v období vlády stávající politické reprezentace, která kompromis vyjednala, nezahrnují úrokové platby, po roce 2027 (období příštích vlád) jsou však již úrokové platby zohledněny. Financování veřejných investic schválených Radou nebylo z ochranných opatření vyloučeno v potřebné míře a role tzv. nezávislých fiskálních rad (*independent fiscal institutions, IFIs*) je oproti původnímu návrhu mnohem omezenější.

Rovněž Luis Garicano, profesor veřejné politiky na London School of Economics, ve svém komentáři *The EU's new fiscal rules are not fit for purpose*⁶ pro Financial Times negativně hodnotí chybějící dohled ze strany IFIs v aktuální verzi pravidel a za ideální nepovažuje ani sedmiletou délku implementačního období, kdy není jisté, zda budou nové vlády ochotné dodržovat závazky svých politických předchůdců. Kromě toho je návrh náchylný vůči různým manipulacím (kreativní účetnictví, nadměrně příznivé hodnocení růstu). Snaha reformovat Pakt stability se objevovala v minulosti již několikrát⁷, ale změny (ač ku prospěchu) vždy selhaly na neschopnosti dohledu nad pravidly a na jejich zavádění. Jako příklad neúspěchu (do určité míry) uvádí autor provádění reformy v souvislosti s Plánem na podporu oživení Evropy (*Next Generation EU*)⁸. Podle Garicaniho potřebuje Evropská unie namísto kreativního účetnictví a dalších pravidel spíše své ministerstvo financí, které bude vybírat daně a vynakládat výdaje na celoevropské veřejné statky (obrana, inovace, klima). Pokud k tomu nedojde, bude Evropská unie stále zranitelná vůči vnějším otřesům a nebude schopna naplňovat svůj potenciál.

Podobně vyznívá článek *The EU needs fiscal union*⁹ Lucrezie Reichlin, italské ekonomky a další autorky think-thanku Bruegel, ze září loňského roku. Reichlin poukazuje na asymetrii eurozóny, která je na jedné straně měnovou unií, na straně druhé je však tvořena členskými státy s vlastní fiskální politikou, ministerstvy financí a fiskálními pravidly, což přispívá k deflačním tendencím. Tento stav též znevýhodňuje Evropskou unii oproti Spojeným státům – EU nemá v případě krize dostupný stejný mix nástrojů. Přesto chybí politická vůle tento problém řešit, což se ukazuje i na reformě fiskálních pravidel. Podle autorky je návrh oproti aktuálnímu Paktu stability a růstu méně přísný, stejně ale obsahuje nežádoucí procyklické prvky. Nynější slábnoucí hospodářský růst tak bude provázen ostrou fiskální konsolidací, přičemž měnová politika Evropské centrální banky zůstává restriktivní. V pozdějších letech lze podle autorky v eurozóně znovu očekávat inflaci pod cílovou úroveň jako v letech 2013-2016 a kvůli fiskálním pravidlům bude nutné omezit veřejné investice do klíčových strategických oblastí. Podle

⁵ZETTELMEYER, Jeromin. *Assessing the Ecofin compromise on fiscal rules reform*. Online. In: Bruegel.org. 21 December 2023. Dostupné z: <https://www.bruegel.org/first-glance/assessing-ecofin-compromise-fiscal-rules-reform> [cit. 2024-03-06].

⁶GARICANO, Luis. *The EU's new fiscal rules are not fit for purpose*. Online. In: FT.com. January 8, 2024. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/2ce3860e-b2c9-4579-9600-8b424b014f94> [cit. 2024-03-06].

⁷K historii evropských fiskálních pravidel viz i časová osa na webu Evropské komise: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/history-stability-and-growth-pact_en

⁸Bližší k tomu, zda Next Generation EU považovat po třech letech od jeho vzniku za úspěšný či nikoli, více viz např. článek: How to spend it: EU recovery fund. *The Economist*. 2024, vol. 450, no. 9384, s. 19-20. ISSN 0013-0613. Dostupné také ze sítě MF na adrese: <https://www.proquest.com/docview/2926690268/7B451E5926C743DBPQ/16?accountid=45378&sourcetype=Magazines>.

⁹REICHLIN, Lucrezia. *The EU needs fiscal union*. Online. In: ASPI: Australian Strategic Policy Institute. 29 Sep 2023. Dostupné z: <https://www.aspistrategist.org.au/the-eu-needs-fiscal-union/> [cit. 2024-03-06].

autorky je do budoucna vytvoření fiskální unie naprosto nezbytné, tento krok však není vnímán jako naléhavý. Dokud bude EU nadměrně upřednostňovat stabilitu před růstem, bude Evropa stále stagnovat, obtížně hledat shodu na řešení společných problémů i podporu veřejnosti.

Úsporná opatření kritizuje v sloupku *Austerity is back*¹⁰ na svém webu Eurointelligence ekonomický novinář Wolfgang Münchau (Münchau dříve působil v redakci Financial Times)¹¹. Podle něj úsporná opatření po vypuknutí krize eurozóny trvale poškodila její ekonomickou odolnost, přispěla k růstu krajní pravice a způsobila polarizaci eurozóny. Úsporná opatření jsou podle Münchaua spojena s dlouhodobými ekonomickými škodami v podobě výpadků investic. V červenci 2023, kdy článek vyšel, ještě nebyla známá přesná podoba úprav Paktu stability, Münchau nicméně poukazuje na to, že i přes očekávatelný kompromis bude následovat „utahování“ fiskální politiky. To bude ještě obtížnější než po krizi eurozóny kvůli výchozím číslům. Evropská unie navíc počítá s nákladnou politikou na ochranu klimatu, která pravděpodobně na občany dopadne nerovnoměrně; zároveň je potřeba vynakládat další prostředky na vojenskou a finanční pomoc Ukrajině. Podle autora jsou úsporná opatření za současných podmínek (vysoká inflace, vysoké deficity, silná krajní pravice, nákladná klimatická politika) politicky „naprosto toxická“.

Rovněž Ludovic Suttor-Sorel z organizace Finance Watch v příspěvku *Euroviews. Some debts are necessary to make Europe stronger*¹² přiznává potřebnost některých dluhů. Autor patří mezi zastánce názoru, že by se do limitů v rámci fiskálních pravidel neměly počítat investice orientované na budoucnost. Upozorňuje na potřebu financovat energetická a klimatická opatření, digitalizaci, sociální infrastrukturu (nemocnice a školy) i údržbu stávající veřejné infrastruktury (silnice, mosty, budovy, přístavy). I když jsou prioritizace veřejných výdajů a zlepšení daní podstatné, dluhové financování je důležité k rozložení nákladů mezi generacemi, jež budou čerpat výhody z těchto investic. K argumentům, že by růst zadlužení vůči HDP mohl znamenat zhoršení ratingu, autor uvádí, že ratingové agentury nezajímá pouze finanční zdraví, ale i institucionální a ekonomická síla. Veřejný dluh je též vítáný na finančních trzích pro svou likviditu.

Němečtí politici i německý tisk benevolentnější přístup k fiskálním pravidlům tradičně kritizují a konzervativnější postoj zastávala i řada jiných členských států EU včetně ČR, jak ilustrují střípky z tisku během diskuzí a vyjednávání v posledních letech¹³. Thomas Sigmund v prosincovém komentáři *Schuldenregeln – Das Ende des Euro-Stabilitätsversprechens*¹⁴ pro deník Handelsblatt hovoří o riziku konce stability eura v souvislosti s úpravou pravidel. Uvádí, že výsledkem vyjednávání je „typický evropský kompromis“, který chrání zájmy všech zúčastněných stran a nevede k řešení problému. „Pojistky“, které by měly zajistit dodržování pravidel, znějí podle autora spíše jako „PR“ a smůlu mají němečtí daňoví poplatníci. Autor rovněž příliš nedůvěřuje schopnosti Evropské komise dohlížet nad dodržováním pravidel a upozorňuje i na to, že inflace zatím není pod kontrolou a EU přitom znovu začíná otevírat „peněžní stavidla“. Důvěra v odpovědnou rozpočtovou politiku tak byla narušena.

Werner Mussler v komentáři *Lindner hat in Brüssel so gut wie nichts erreicht*¹⁵ podotýká, že německý ministr financí Christian Lindner musel oproti svým původním záměrům a sdělením v mnohém ustoupit. Dříve Lindner reformu považoval za zbytečnou a ještě v loňském roce tvrdil, že je bez problémů možné obnovit pravidla v původní verzi. Německý ministr financí si mohl podle autora ušetřit řadu měsíců, kdy vystupoval jako strážce evropské stability – dosažené cíle pro snížení dluhů budou fungovat spíše

¹⁰MÜNCHAU, Wolfgang. *Austerity is back*. Online. In: Eurointelligence.com. 10 July 2023. Dostupné z: <https://www.eurointelligence.com/column/austerity-is-back-1> [cit. 2024-03-06].

¹¹Münchau v komentáři reflektoval i komentátor Lidových novin Jan Macháček v článku: MACHÁČEK, Jan. V EU začne šetření a přísnoť. *Lidové noviny*. 14. 7. 2023, s. 13. ISSN 0862-5921.

¹²SUTTOR-SOREL, Ludovic. *Euroviews. Some debts are necessary to make Europe stronger*. Online. In: Euronews. 07/12/2023 - 13:33. Dostupné z: <https://www.euronews.com/business/2023/12/07/some-debts-are-necessary-to-make-europe-stronger> [cit. 2024-03-06].

¹³Viz např. *Osm zemí EU včetně Česka podpořilo zachování fiskálních pravidel*. Online. In: Investiční web. 10. 9. 2021 10:19. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/osm-zemi-eu-vcetne-ceska-podporilo-zachovani-fiskalnich-pravidel> [cit. 2024-03-06].

¹⁴SIGMUND, Thomas. *Schuldenregeln – Das Ende des Euro-Stabilitätsversprechens*. Online. In: Handelsblatt.com. 21.12.2023 - 15:18 Uhr. Dostupné z: <https://www.handelsblatt.com/meinung/kommentare/kommentar-schuldenregeln-das-ende-des-euro-stabilitaetsversprechens/100004124.html> [cit. 2024-03-06].

¹⁵MUSSLER, Werner. *Lindner hat in Brüssel so gut wie nichts erreicht*. Online. In: faz.net. Aktualisiert am 20.12.2023-21:02. Dostupné z: <https://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/kommentar-zu-neuen-eu-schuldenregeln-selbstinszenierung-ohne-wert-19398442.html> [cit. 2024-03-06].

na papíře. Různé výjimky schvaluje Evropská komise, která s pravidly zachází spíše laxně a nic nenásvědčuje tomu, že by se v budoucnu mělo něco změnit.

Také Friedrich Heinemann a Achim Wambach z výzkumného institutu ZEW (Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung) v komentáři *Glaubwürdige Fiskalregeln werden zunehmend wichtig*¹⁶ upozorňují, že fiskální pravidla nelze brát na lehkou váhu. Argumenty kritiků fiskálních pravidel nejsou podle autorů věrohodné – není pravda, že jsou limity pro zadlužení nastavené uměle, žádná země nemá neomezený prostor se zadlužovat. Maximální prostor pro zadlužení je určený vztahem mezi dosažitelným reálným hospodářským růstem a dlouhodobou reálnou úrokovou sazbou. Trvale vysoký deficit je možný, pokud je úroková míra nižší než dosažitelné tempo růstu. Pokud je však situace opačná, není pro deficit prostor, pokud se dluh nemá vymknout kontrole. Z pohledu eurozóny jsou „fiskálně příznivé časy“, kdy se úrokové sazby pohybovaly hluboko pod tempem hospodářského růstu, už pryč a nejspíše se ani nevrátí. Omezení možnosti se zadlužovat má čtyři důsledky: důvěryhodná fiskální pravidla jsou stále důležitá – signalizují trhům, že i přes vysoké zadlužení nedojde v budoucnu k dluhové krizi. Podstatné je dále posílit potenciál hospodářského růstu, deficit by tedy měl být možný pouze pro výdaje, které k posílení potenciálu vedou, což ovšem podle autorů zásadní evropské projekty (obrana, klima, aj.) nesplňují. Fiskální pravidla jsou nezbytná i pro důvěryhodnost měnové politiky, aby se Evropská centrální banka neocitala pod tlakem uvolňovat měnovou politiku. Kromě toho jsou rozpočtová pravidla podstatná i pro země, jako je Německo, jelikož na fiskální stabilitě Německa jsou založené další nástroje (Next Generation EU).

Příspěvek *Rechnet die EU bei den Schuldenregeln mit manipulierten Zahlen?*¹⁷ ze srpna loňského roku pak upozorňoval na názor ekonomy Robina Brookse, který si myslí¹⁸, že EU nejenže zvýhodňuje vysoce zadlužené státy (Itálie) a naopak znevýhodňuje státy zodpovědné (Německo), zároveň ale poukazuje na to, že ECB zadluženým státům pomáhá i svou strategií refinancování při nákupu dluhopisů v rámci programu PEPP. Další ekonomové citovaní v příspěvku deníku Handelsblatt jsou však v tomto ohledu smířlivější.

Fiskální pravidla a udržitelnost veřejných financí obecně (nejen v EU)

Vedle evropských fiskálních pravidel a jejich reformy se tisk zabýval i tím, jak by měla být fiskální pravidla nastavena obecně. Chris Giles v příspěvku *Beware fiscal fairy tales*¹⁹ upozorňuje na neudržitelnost rozpočtových politik ve vyspělých zemích. Nejprve odkazuje na únorovou zprávu amerického úřadu Congressional Budget Office (CBO), z jejíž závěrů vyplývá, že se americký rozpočtový schodek ustálí během příštích deseti let na úrovni 6,1 % vůči HDP, tedy vysoko nad úroveň obvyklou v posledních padesáti letech (3,7 %). Předpoklady, ze kterých CBO vychází, jsou přitom podle autora navíc nadměrně optimistické. Podobně nereálné jsou některé předpoklady, ze kterých vychází britský Úřad pro rozpočtovou odpovědnost a riziko, že se podkladem pro rozhodování stanou iluzorní předpoklady, hrozí i v EU. Další špatnou zprávou pro voliče je skutečnost, že aby kvalita zdravotního a sociálního zabezpečení zůstala alespoň stejná jako doposud, bude kvůli prudkému stárnutí populace nutné zvyšovat daně. Fiskální konsolidace přitom není nemožná, ale je třeba se vyvarovat různých „fiskálních fantazií“, a to ve všech oblastech politického spektra.

Další dva autoři, konkrétně hlavní ekonomický komentátor Financial Times Martin Wolf a Andy Haldane, také redaktor FT, se ve svých článcích *Controlling debt is just a means – it is not a government's end*²⁰

¹⁶HEINEMANN, Friedrich a WAMBACH, Achim. *Glaubwürdige Fiskalregeln werden zunehmend wichtig*. Online. In: faz.net. Aktualisiert am 29.12.2023-18:48. Dostupné z: <https://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/glaubwuerdige-fiskalregeln-werden-zunehmend-wichtig-19410462.html> [cit. 2024-03-06].

¹⁷GREIVE, Martin a VOLKERY, Carsten. *Rechnet die EU bei den Schuldenregeln mit manipulierten Zahlen?* Online. In: Handelsblatt.com. 18.08.2023 - 19:58 Uhr. Dostupné z: <https://www.handelsblatt.com/politik/international/staatsverschuldung-rechnet-die-eu-bei-den-schuldenregeln-mit-manipulierten-zahlen/29340504.html> [cit. 2024-03-06].

¹⁸Celý původní komentář viz: BROOKS, Robin a MARSH, David. *ECB bond reinvestments muddy Europe's fiscal rules*. Online. In: omfif.org. 29 June 2023. Dostupné z: <https://www.omfif.org/2023/06/ecb-bond-reinvestments-muddy-europes-fiscal-rules/> [cit. 2024-03-06]; v češtině viz i shrnutí Michala Škořepy: ŠKOŘEPA, Michal. *ECB na cestě hříchu*. Online. In: Kurzy.cz. 24.11.2022 10:09:03. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/683292-ecb-na-ceste-hrichu/> [cit. 2024-03-06].

¹⁹GILES, Chris. *Beware fiscal fairy tales*. Online. In: FT.com. February 13, 2024. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/6d476d45-d8da-4944-9ec7-96d7ccf7acc1> [cit. 2024-03-06].

²⁰WOLF, Martin. *Controlling debt is just a means – it is not a government's end*. Online. In: FT.com. November 13 2023. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/03cbcd71-7267-41bd-9071-560f7f8a3d5d> [cit. 2024-03-06].

a *The case for rethinking fiscal rules is overwhelming*²¹ zabývali spíše přehodnocením fiskálních pravidel tak, aby zohledňovala i jiné faktory kromě např. udržitelnosti dluhu. Nezbytnou podmínkou každé úspěšné vlády je vyhnout se finanční krizi, podle Wolfa a knihy, na kterou odkazuje (*Public Net Worth – Accounting, Government, Democracy*), je však neméně podstatná i skladba majetku a závazků. Zaměřit se výhradně na zadlužení a schodky může vést k nežádoucím rozhodnutím. „Finanční přežití“ by se nemělo stát cílem – cílem je vytvoření prosperující společnosti. I Andy Haldane uznává nutnost fiskálních pravidel – stát by měl budoucím generacím přenechávat majetek a příjmy, nikoli je zatěžovat dluhy. Aktuální fiskální pravidla však spíše škrtí investice a růst než že by pomáhaly udržovat fiskální disciplínu. Jedním z problémů je také to, že pravidla nezohledňují nefinanční aktiva vytvářená veřejnými investicemi, ať už hmotná či nehmotná (silnice, nemocnice, školy, duševní vlastnictví či data) ani investice do přírodního bohatství, jako čisté vody či čistého vzduchu. Pouhá výše zadlužení tak podle autora neodráží úplnou situaci. Finanční trhy přitom zajímá hodnota majetku, ne způsob jeho financování. Státy s vyšší hodnotou čistého jmění bývají současně ekonomicky odolnější. K tomuto článku se však objevily další reakce a např. Stephen King ve svém komentáři *Letter: Case for increasing public debt is not supported by history*²² s Andym Haldanem nesouhlasí.

Ze závěrů výzkumu německého ifo Institutu z června loňského roku vyplývá, že fiskální pravidla obecně nepředstavují bariéru pro veřejné investice. Autoři zprávy celkově analyzovali dvacet studií, které se zabývaly dopady fiskálních pravidel na veřejné investice. Podle výzkumníků spíše záleží na tom, jak přesně jsou pravidla nastavena. Autoři dále přišli s vlastním návrhem reformy evropských fiskálních pravidel a mimo jiné i poukázali na to, že je nezbytné vymezit, co se počítá mezi veřejné investice (nemělo by se stávat, že státy začnou pravidla obcházet označováním různých výdajů za investice). V době krize by však mělo být možné financovat podpůrná opatření i dluhově²³.

Z předloženého článku je zřejmé, že diskuze týkající se fiskálních pravidel se stále příliš nemění a názorový rozpor mezi zastánci přísnějších a uvolněnějších pravidel přetrvává, a to i přes nedávný kompromis, kterého se podařilo dosáhnout. Zároveň je na místě se ptát, do jaké míry se členské státy EU budou v budoucnu pravidly skutečně řídit, vzhledem k naznačeným slabším pravidel. Z hlediska procesu schvalování pravidla čekají ještě další kroky (schválení Výborem stálých zástupců Evropské unie a Hospodářským výborem v Evropském parlamentu a následně pak hlasování v Radě a Parlamentu)²⁴.

²¹HALDANE, Andy. *The case for rethinking fiscal rules is overwhelming*. Online. In: FT.com. May 16 2023. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/d57567c3-cd97-4cbe-be00-6cf50886b308> [cit. 2024-03-06].

²²KING, Stephen. *Letter: Case for increasing public debt is not supported by history*. Online. In: FT.com. May 22 2023. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/453556f0-d01d-4628-9639-b15163db47bf> [cit. 2024-03-07].

²³DORN, Florian a BLESSE, Sebastian. *EU Debt and Fiscal Rules No Obstacle to Public Investment*. Online. In: ifo.de. 14 June 2023. Dostupné z: <https://www.ifo.de/en/press-release/2023-06-14/eu-debt-and-fiscal-rules-no-obstacle-public-investment> [cit. 2024-03-06].

²⁴EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. *Časová osa – Rámcová správa ekonomických záležitostí*. Online. Consilium. Naposledy aktualizováno 12. února 2024. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/economic-governance-framework/timeline-economic-governance-framework/> [cit. 2024-03-06].

Daně

Martin Greive, Julian Olk

Das bringen Steuersenkungen für Unternehmen wirklich To skutečně přináší snížení daní pro podnikatele

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 29 (9.2.2024), S. 10-11

Německá vládní koalice pracuje se třemi variantami možného snížení daňové zátěže podnikatelů. První varianta počítá se zrušením příspěvku solidarity (Solidaritätszuschlag), který osobní společnosti platí jako přírůstek k dani z příjmů. Jeho zrušení by však způsobilo výpadek v rozpočtových příjmech, protože se vedle cca 500 000 podnikatelů týká i vysokopříjmových kapitálových společností. Druhá varianta navrhuje snížení sazby daně z korporátních příjmů ze současných 15 %, třetí pracuje s vytvořením příznivějších podmínek pro odpočty z daní.

Ivana Köcherová

Daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2023

Účetní a daně, Sv. 27, (2024) č. 2, s. 12-33

Příspěvek se věnuje problematice zpracování a podání řádného daňového přiznání k dani z příjmů právnických osob za zdaňovací období r. 2023. Autorka přibližuje lhůtu pro podání daňového přiznání a formu podání, stanovení základu daně v daňovém přiznání i slevy na dani. Výpočet základu daně i stanovení daně uvádí rovněž na příkladech. Součástí článku je ukázka vyplnění tiskopisu daňového přiznání k dani z příjmů právnických osob. -- K tématu viz také Daňový a účetní TIP č. 4-5/2024, s. 1-5.

Václav Benda

DPH při dodání knih, novin a časopisů a změny od 1.1.2024

Účetní a daně, Sv. 26, (2023) č. 12, s. 4-9

Dodání knih, novin a časopisů v tištěné podobě nebo ve formě audioknihy je pro účely DPH chápáno jako dodání zboží. Je-li však poskytováno v elektronické podobě, jedná se pro účely DPH o poskytnutí služby. Autor vysvětluje základní pravidla pro uplatňování DPH při poskytnutí knih, novin, časopisů a dalších publikací jak ve formě zboží, tak služby. Podrobněji jsou objasněny zejména dopady změn sazeb daně a zavedení osvobození od daně s nárokem na odpočet daně při dodání knihy a poskytnutí obdobné služby. Tyto změny s účinností od 1.1.2024 vyplývají z novely zákona o DPH, která je součástí zákona č. 349/2023 Sb. (konsolidační balíček).

Gabriel Zucman

Globalisation, taxation and inequality

Globalizace, zdanění a nerovnost

Fiscal studies, Vol. 44, (2023) No. 3, p. 229-235

Dnešní daňové systémy založené na dani z přidané hodnoty a zdanění mezd byly vytvořeny většinou v 50. letech 20. století. Dosud příjmy z těchto daní tvoří celosvětově v průměru více než polovinu daňových příjmů. Autor zdůrazňuje potřebu vytvořit moderní daňové systémy, které budou přizpůsobeny realitě 21. století (zejm. s ohledem na rostoucí význam kapitálu a nárůst nerovností). Zabývá se některými problémy, které s uvedeným pojetím souvisí, a zdůrazňuje, že všeobecné rozšíření zdanění kapitálu a progresivního zdanění je v současnosti téměř neprůchodné. Zvažuje nutnost nových ambiciózních forem mezinárodní spolupráce a moderních způsobů zdanění majetku (daň z čistého majetku, net wealth taxes). - Poznámky. -- Diskusní příspěvky k článku viz s. 237-249.

Anders Kraft, Susanne Knoch, Michel Lehmann

Lebenszyklus einer Gewerbeimmobilie im Steuerrecht : vom Erwerb über die Vermietung bis zum Verkauf

Životní cyklus komerční nemovitosti v daňovém právu : od pořízení přes pronájem až po prodej

Der Betrieb, Jg. 77, (2024) Nr. 4, S. 145-149

Trh s komerčními nemovitostmi je již několik let na vzestupu. Dokonce i rostoucí úrokové sazby mohou tento vývoj jen stěží ovlivnit, a pokud ano, pak pouze dočasně, protože kapitál je k dispozici doma i v zahraničí. To, co činí pořízení komerční nemovitosti atraktivní, je trvalý a téměř konstantní příjem z pronájmu

nebo zisk z pozdějšího prodeje, tzv. exit. Článek poskytuje přehled nejdůležitějších daňových aspektů pořízení, doby držby a prodeje komerční nemovitosti. Omezuje se na investice německých investorů do komerčních nemovitostí. - Poznámky.

Zdeněk Burda

Nad judikaturou správních soudů k daňovým exekucím

Daně a právo v praxi, Sv. 29, (2024) č. 2, s. 38-47

Komentovaný výběr rozsudků Nejvyššího správního soudu týkajících se daňových exekucí a vymáhání daňových nedoplatků správci daně. Jednotlivé judikáty řeší možnosti napadnutí výkazu nedoplatků až v rámci žaloby proti exekuci; otázky, zda je nepřiznání nároku na odpočet DPH materiálně exekucí; třicetileté lhůty pro exekuci v návaznosti na zřízení zástavního práva; otázky, kdo hradí náklady na odtah vozidla při daňové exekuci. Dále se týkají vyloučení majetku z daňové exekuce; neproveditelnosti exekuce a jejího vlivu na prekluzivní lhůtu; převodu majetku a exekuce; možnosti žalovat exekuční příkaz při částečném zrušení exekuce; exekuce vyměření daně, exekuce zajišťovacího příkazu a nutnost přihlídnout k prekluzi.

Pavel Novák

Nezdanitelné části základu daně

Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále, Sv. 25, (2024) č. 2, s. 24-27

Bližší pohled na tzv. nezdanitelné části základu daně z příjmů fyzických osob dle § 15 zákona o daních z příjmů. Nezdanitelné části jsou možnosti, jak snížit daňový základ o poskytnuté dary; úrokové výdaje na tzv. bytové potřeby; příspěvky na různé druhy penzijního spoření; pojistné zaplacené na investiční životní pojištění; členské příspěvky placené odborovým organizacím; výdaje na další vzdělávání podle zákona o ověřování výsledků dalšího vzdělávání. Autor rozebírá, o jaké položky, v jaké maximální výši a při splnění jakých podmínek lze snížit základ daně. Upozorňuje také na změny pro r. 2024. -- Viz také Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále č. 4-5/2024, s. 17-23.

Václav Benda

Odpočet daně při pořízení automobilu a změny od 1.1.2024

Účetní a daně, Sv. 27, (2024) č. 2, s. 42-47

Zákon č. 349/2023 Sb. novelizoval také zákon o dani z přidané hodnoty č. 235/2004 Sb. Touto novelou nabývají účinnosti zejména změny, které se týkají sazeb DPH, ale také některé další dílčí změny. Jednou z nich je omezení odpočtu daně při pořízení a technickém zhodnocení vybraných osobních automobilů. Prakticky to znamená stanovení limitní částky daně na vstupu ve výši 420 tisíc Kč a návazně omezení možnosti uplatnění odpočtu daně. V článku jsou nejprve připomenuta základní pravidla pro uplatňování odpočtu DPH. Návazně jsou s využitím příkladů vysvětleny dopady změn, které při uplatňování odpočtu daně u vybraných osobních automobilů nabyly účinnost začátkem r. 2024. -- Viz také Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále č. 3/2024, s. 29-31.

Petr Vondraš

Prodej zboží na dálku

Účetnictví v praxi, Sv. 28, (2024) č. 2, s. 14-18

Při přeshraničním obchodování se jedná z pohledu DPH převážně o prodej zboží na dálku. Článek vysvětluje, co je považováno za prodej zboží na dálku, jaké je místo plnění při tomto prodeji i co obnáší fulfillment od českého dodavatele a způsob obchodování prostřednictvím e-shopu tzv. dropshipping. Dále se zaměřuje na daňové dopady, jednoduchý režim EU a komplikovaný dovozní režim při dodání zboží ze třetích zemí. Autor rovněž informuje o nové povinnosti poskytovatelů platebních služeb, která byla zavedena novelou zákona o DPH č. 417/2023 Sb. s účinností od 1.1.2024. Jedná se o evidenci o přeshraničních platbách a jejich příjemcích (§ 110zz - § 110zzi), kterou je povinen vést poskytovatel platební služby, pokud poskytne v tuzemsku v průběhu kalendářního čtvrtletí platební službu podléhající evidenci obsahující více než 25 plateb pro stejného příjemce.

Jiří Pšenčík

Skrytá daňová kontrola

Daně a právo v praxi, Sv. 29, (2024) č. 2, s. 25-32

Správní judikatura dospěla v některých případech k závěru, že určité úkony formálně prováděné správcem daně v rámci vyhledávací činnosti, mohou věcně překročit hranici vyhledávací činnosti a jedná se o úkony typické pro daňovou kontrolu. V takovém případě se hovoří o tzv. skryté či zastřené daňové kontrole. Autor představuje uvedenou judikaturu a zamýšlí se nad možnou reakcí správce daně na tuto problematiku. Rozebírá možné důsledky vyprázdnění vyhledávací činnosti a příkladu k daňové kontrole (oblast příslušenství daně - penále a úrok z prodlení, rozsah nalézacího řízení). Podrobněji přibližuje rozsudek NSS čj. 6 Afs 59/2023, ve kterém soud zpřesnil hranici mezi vyhledávací činností a daňovou kontrolou. - Poznámka.

Lenka Heřmánková

Stav a vývoj daňových a celních příjmů k 31.12.2023

Clo-douane, Sv. 58, (2024) č. 1, s. 6-7

Zůstatky na účtech celní správy ČR ke dni 31.12.2023. Celkové zůstatky příjmů státního rozpočtu na účtech CS. Dovoz, vnitrostátní spotřební daně, dělená správa, meziroční srovnání.

Ivan Macháček

Stravenky a stravenkový paušál

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM], Sv. 19, (2024) č. 3, s. 8-10

Zaměstnavatelé mohou poskytovat zaměstnancům daňově zvýhodněné stravování ve třech formách: stravování ve vlastním stravovacím zařízení; zajištění stravování prostřednictvím jiných subjektů (i poskytování stravenek včetně elektronických stravenek); peněžitý příspěvek na stravování (stravenkový paušál). Článek se blíže zaměřuje na daňové řešení stravenek a stravenkového paušálu u zaměstnance i zaměstnavatele v r. 2023, dále na úpravy daňového řešení u zaměstnance i zaměstnavatele od 1.1.2024, zejména v souvislosti s přijetím konsolidačního balíčku (zákon č. 349/2023 Sb.). -- Příklady daňového řešení stravenek na s. 11-12. -- Viz také Daňový a účetní TIP č. 3/2024, s. 1-5 a Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále č. 4-5/2024, s. 13-16.

Hana Jedlanová, Iva Rindová, Jana Rohlíková

Stručné shrnutí změn v oblasti daně z příjmů ze závislé činnosti pro rok 2024 konsolidačním balíčkem

Mzdová účetní, Sv. 30, (2024) č. 1, s. 9-17

Článek přehledně informuje o změnách v oblasti daně z příjmů fyzických osob pro r. 2024, které přináší zejména zákon č. 349/2023 Sb. Zaměřuje se na průměrnou mzdu, změnu hranic jednotlivých sazeb daně, změny ve zdanění příjmů z dohod o provedení práce, vyšší příjmů při poskytování vozidel zaměstnancům k využití pro soukromé a služební účely a změny v předmětu daně. Dále seznamuje se změnami ve zdanění příspěvků na stravování zaměstnanců, se změnami v osvobození zaměstnaneckých benefitů, zrušením osvobození sociální výpomoci, zrušením výjimky pro zaměstnanecké byty a rodinné domy i se zrušením některých nezdanitelných částí základu daně a slev na dani. Upozorňuje také na změny v uplatnění slevy na manželku, v uplatnění daňového zvýhodnění na vdané/ženaté dítě i na zrušení plátcových pokladen. -- Více ke změnám v oblasti DPFO dle zákona č. 349/2023 Sb. viz Účetní a daně č. 12/2023, s. 17-34 a Daňový a účetní TIP č. 2/2024, s. 1-5.

Deen Kemsley, Sean A. Kemsley, Frank T. Morgan

Tax evasion on lawful income : is it a form of money laundering?

Daňové úniky u legálních příjmů : jde o formu praní špinavých peněz?

Journal of financial crime, Vol. 31, (2024) No. 1, p. 33-43

Autoři v příspěvku analyzují, zda lze daňové úniky na dani z příjmů považovat dle pravidel Finančního akčního výboru (Financial Action Task Force, FATF) za praní špinavých peněz. K analýze je použit případ "Spojené státy vs. Walter Anderson". Je zjištěno, že tento případ plní kritéria FATF pro praní špinavých peněz. Autoři dále navrhují, že by FATF měla daňové úniky uzнат za jednu z forem praní špinavých peněz. - Poznámky.

Julian Olk, Martin Greive

Union blockiert Steuerentlastungen : Wachstumschancengesetz

CDU/CSU blokuje snížení daní : zákon k podpoře růstu

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 27 (7.2.2024), S. 6-7

CDU/CSU bude souhlasit se zákonem k podpoře růstu (Wachstumschancengesetz) pouze v případě, kdy německá vládní koalice nezruší subvence formou daňových úlev na diesellová paliva pro zemědělce, čímž de facto blokuje schválení zákona. Svůj postoj zdůvodňuje připomínkami některých spolkových zemí (Sársko, Meklenbursko-Přední Pomořansko, Durynsko a Dolní Sasko), které byly předloženy Spolkové radě. Vládní koalice blokaci kritizuje, neboť podle ní zdržuje klíčové reformy k podpoře růstu a investic.

Aniza Zahoor, Imran Qaiser, Nazia Yasmin and Ayesha Asif

What determines the justifiability for accepting bribes and cheating on taxes?

Které faktory ovlivňují ospravedlňování si přijímání úplatků a podvádění na daních?

Journal of financial crime, Vol. 30, (2023) No. 6, p. 1706-1719

Autoři zkoumají, zda se přesvědčení, hodnoty a chování, které podněcují jedince k etickému či neetickému chování, liší mezi různými zeměmi. Použita byla data z 58 zemí za období let 2010-2014 a regresní metoda. Je zjištěno, že ospravedlňování u přijímání úplatků negativně ovlivňuje vyšší věk, patriotismus, zájem o politiku a vysokoškolské vzdělání a pozitivně naopak výše příjmů a zaměstnání. U podvádění na daních jsou rozhodujícími faktory důvěra v právní systém, zájem o politiku a rodinný stav (záporný vliv) a příjem, patriotismus, důvěra v politické strany a dobrý zdravotní stav (pozitivní vliv). Objevují se ale ještě další rozdíly podle toho, zda jde o vysokopříjmovou či nízkopříjmovou ekonomiku. - Poznámky.

Bundesministerium der Finanzen

Die wichtigsten steuerlichen Änderungen 2024

Nejdůležitější daňové změny pro rok 2024

Monatsbericht des BMF, Jg. 2024, Nr. 1, S. 18-21

Stručné shrnutí nejvýznamnějších chystaných změn a úprav, které v r. 2024 vstoupí v platnost v německém daňovém mixu. Zachycuje změny v systému sociálního zabezpečení a zvýšení souvisejících odvodů, zvýšení daňových slev pro rodiny s dětmi i postupné snižování daňového zvýhodnění energií pro firmy a podnikatele. Podrobněji se věnuje rámci BEPS a dlouhodobé snaze o zjednodušení daňového systému.

Václav Benda

Změny zákona o DPH od 1.1.2024

Účetní a daně, Sv. 27, (2024) č. 1, s. 7-20

V článku jsou s využitím příkladů vysvětleny dopady nejvýznamnějších změn, které vyplývají z novel zákona o dani z přidané hodnoty s účinností od 1.1.2024. Autor nejprve shrnuje dopady změn sazeb DPH provedených konsolidačním balíčkem, vysvětluje dopady zavedení osvobození od daně na dodání knih a poskytnutí obdobných služeb, působení nového stavebního zákona na vymezení některých pojmů a podmínky pro osvobození od daně při dodání a nájmu nemovitých věcí i omezení odpočtu daně u vybraných osobních automobilů. Dále představuje základní principy evidence o přeshraničních platbách a jejich příjemech dle zákona č. 417/2023 Sb. a změny zákona o DPH v oblasti tiskopisů daňového priznání a kontrolního hlášení. -- Více k odpočtu daně u osobního automobilu viz Daňový a účetní TIP č. 1/2024, s. 1-3.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Daně a právo v praxi : měsíčník informací z oblasti daní, práva a financí

Sv. 29, (2024) č. 2

Uplatnění progresivní daně u fyzické osoby (včetně zaměstnance) v roce 2024 (s. 2-8); Náhrady nákladů vzniklých zaměstnanci při výkonu práce na dálku (s. 9-10); Zálohy OSVČ ve zdravotním pojištění v roce 2024 (s. 11-12); Požadavky na vykazování informací o udržitelnosti od roku 2024 v souladu s tematickými standardy ESRS S týkající se správy a řízení (s. 13-16); Správa daní versus preventivní restrukturalizace aneb pár prvních postřehů (s. 17-24); Skrytá daňová kontrola (s. 25-32); Součást nemovitosti v očích našich soudců z daňového hlediska aneb máme už jasno? (s. 33-37); Nad judikaturou správních soudů k daňovým exekucím (s. 38-47).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi**Sv. 2024, č. 1**

Odpočítání daně u vybraného osobního automobilu od 1.1.2024 (s. 1-3); Stručný přehled: Zahraniční stravné 2024 (s. 3); Práce z domova v roce 2024 z daňového pohledu - náhrady nákladů (s. 4-6); Zdravotní pojištění a postupy OSVČ v roce 2024 (s. 7-8); Úprava osvobození od daně u dovozu zboží od 1.1.2024 (s. 8).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi**Sv. 2024, č. 2**

Podmínky uplatnění slevy na dani na manžela a změny u této slevy v roce 2024 - dopady zákona č. 349/2023 Sb. (s. 1-5); Stručný přehled: Cestovní náhrady od 1.1.2024 (s. 5); Změna při stanovení data uskutečnění zdanitelného plnění u dodání elektřiny, plynu, tepla a chladu (s. 6); Změny DPH ve vazbě na nový stavební zákon od 1.1.2024 (s. 6); Pořízení nového automobilu v 2023 a jeho zařazení v 2024 - dotazy a odpovědi (s. 7); Změny režimu uplatňování výdajů - dotazy a odpovědi (s. 7-8); Zpětná registrace DPH - dotazy a odpovědi (s. 8).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi**Sv. 2024, č. 3**

Daňové řešení stravování v roce 2024 - příspěvek na stravování, daňové řešení v r. 2023 i v r. 2024, porovnání řešení stravenek a stravenkového paušálu v r. 2023 a 2024 (s. 1-5); Roční zúčtování daně za rok 2023: na co si dát pozor? (s. 6-8)

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi**Sv. 2024, č. 4-5**

Specifika přiznání k dani z příjmů právnických osob za zdaňovací období započatá v roce 2023 (s. 1-5); DPH u stravovacích služeb od r. 2024 - dotazy a odpovědi (s. 5); Změny ve zdravotním pojištění od 1. ledna 2024 (s. 6-7); Daňová optimalizace za rok 2023 při použití automobilu (s. 8-11); Funkční měna v účetních a daňových právních předpisech (s. 12-13); Transferové ceny - postřehy z praxe a kde se spálili jiní (s. 13-14).

Účetnictví v praxi**Sv. 28, (2024) č. 2**

Řádně a včas zaplatit daň – co nás čeká, pokud to nedodržíme? (s. 4-9); Nové řešení mimořádných odpisů v roce 2024 (s. 10-13); Prodej zboží na dálku – přeshraniční obchodování z pohledu DPH (s. 14-18); Druhy leasingu a leasingová smlouva (s. 19-24); Zálohy a závdavky – účtování (s. 25-32); Autorské honoráře a zdravotní pojištění – za rok 2023 (s. 33-35).

Ekonomické vědy. Ekonomie

Oz Shy

Cash is alive : how economists explain holding and use of cash**Hotovost je stále živá : jak ekonomové vysvětlují držbu a využívání peněz v hotovosti**

The Journal of economic literature, Vol. 61, (2023) No. 4, p. 1465-1520

Autor v příspěvku shrnuje aktuální výzkumy na téma držení a využívání hotovostních peněz. Nejprve jsou představeny důvody, proč se tímto tématem vůbec zabývat; dále se autor věnuje penězům jako prostředku směny z historického pohledu; řízení peněžních prostředků (cash management); držení a shromažďování peněz; hotovostním platbám a dalším souvisejícím tématům (způsobům získávání peněz, vlivu pandemie covid-19 na používání peněz); nominální hodnotě peněz; nákladům na využívání hotovosti s ohledem na jiné platební metody a konečně i tím, zda může být peněžní hotovost nahrazena. V závěru jsou nastíněny možné směry budoucího výzkumu. Součástí článku jsou odkazy na řadu modelů a teorií. - Poznámky.

Anton Korinek

Generative AI for economic research : use cases and implications for economists**Generativní umělá inteligence a ekonomický výzkum : případy použití a důsledky pro ekonomii**

The Journal of economic literature, Vol. 61, (2023) No. 4, p. 1281-1317

Autor v příspěvku analyzuje využití tzv. "velkých jazykových modelů", jako např. ChatGPT, v ekonomickém výzkumu. Konkrétně je prověřeno šest oblastí použití umělé inteligence: získávání nápadů a zpětná

vazba, psaní, výzkum, analýza dat, kódování, matematické odvozování. Vše je doloženo konkrétními návody a příklady. Podle autora může umělá inteligence ekonomům pomoci posílit produktivitu, přičemž s pokračujícími pokroky systémů se její přínosy budou stále zvyšovat. - Poznámky.

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

Malte Fischer

Achtung! Das Biest lebt noch

Pozor! Bestie stále žije

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 5, S. 34-35

Klesající trend inflace v eurozóně se zastavil. Roste riziko, že se míra inflace ustálí nad cílovou hodnotou Evropské centrální banky. Článek probírá důvody těchto rizik.

Jeff Kearns

AI's reverberations across finance

Ozvěny umělé inteligence v oblasti financí

Finance & development, Vol. 60, (2023) No. 4 (December), p. 38-41

Finanční instituce a centrální banky mají velký zájem o využití umělé inteligence. AI nabízí finančním službám nové příležitosti pro ochranu aktiv a předpovídání trhů, ale také přináší rizika jako je kyberzločin. Sektor finančních služeb patří mezi největší investory do AI a očekává se, že výdaje na AI se do r. 2027 zdvojnásobí. -- K využití AI v oblasti finančního a poradenského trhu viz Profi poradenství & finance č. 1/2024, s. 58-61 a v bankovníctví viz HN č. 52/2024 (13.3.2024), s. 13.

Koen Bytsebier and Konstantinos Adamos

Cryptoassets - a new frontier for money laundering and terrorist financing : legal changes to address the increasing AML risk

Kryptoaktiva - nová "bojová fronta" praní špinavých peněz a financování terorismu : právní změny, které reagují na rostoucí riziko v oblasti praní špinavých peněz

Journal of financial crime, Vol. 30, (2023) No. 6, p. 1838-1844

Autoři popisují vlastnosti kryptoměn a kryptoaktiv, následně stručně uvádějí rizika praní špinavých peněz a financování terorismu v souvislosti s kryptoměnami a představují hlavní iniciativy EU a Velké Británie v reakci na tato rizika. Konkrétně se jedná o pátou evropskou směrnici o předcházení praní peněz a financování terorismu a úpravu článku 14 evropského nařízení o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků. Rovněž jsou citovány závěry zprávy Finančního akčního výboru (FATF) k tzv. "travel rule" a je zmíněno i nařízení MiCA. - Poznámky.

Sam Fleming, Martin Arnold, Claire Jones

Hot jobs markets hamper the "last mile" on inflation

Silné trhy práce brání dalšímu poklesu inflace

Financial Times, Vol. 2024, No. 41548 (5.2.2024), p. 19

Přes pokles inflace komplikují silné trhy práce a růst mezd rozhodování centrálních bank o úrokových sazbách. Centrální banky v USA, Velké Británii a EU zůstávají opatrné a nechtějí předčasně snižovat sazby, aby se vyhnuly riziku opětovného rozdmýchání inflace. Plný text dostupný z: <https://www.ft.com/content/c178324b-ee20-4256-9f6c-6c605f0d5b44>

Mathias Peer

Indiens Börsen überholen China

Indické burzy předhání Čínu

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 34 (16.2.2024), S. 34-35

Indické finanční trhy se těší rostoucí popularitě investorů a obchodníků z rozvojových zemí a překonávají stagnující čínské protějšky. Hlavní indický index Sensex zaznamenal meziroční růst o 48,3 %, zatímco přední čínské indexy ve stejném období zaznamenaly významný propad (Hang Seng o 44,8 % a CSI 300 o 37,9 %). Článek v obecných rysech rekapituluje vývoj indických finančních trhů v regionálním kontextu.

Inflated worth**Nadsazená hodnota**

The Economist, Vol. 450, (2024) No. 9384, p. 68

Nákup tzv. inflačních dluhopisů se investorům ve Spojených státech v posledních letech příliš nevyplatil a různé státy (Kanada, Německo, Švédsko) jejich vydávání ukončily, popř. to zvažují. Článek v této souvislosti rozebírá, za jakých okolností jsou inflační dluhopisy vůbec výhodné pro investory, kdy chrání před inflací a kdy se vyplatí emitentům je vydávat. Citovány jsou závěry studií o inflačních dluhopisech na Novém Zélandu, v Dánsku a ve Velké Británii. Zároveň je zmíněno, že na konci r. 2021 investoři vlastně neměli příliš dalších možností, jak se před inflací bránit.

Odras ode dna : hypotéky a stavební spoření

Profi poradenství & finance, Sv. 12, (2024) č. 1, s. 32-34

Zhodnocení vývoje v oblasti poskytování hypoték a úvěrů ze stavebního spoření v r. 2023 a porovnání s r. 2022. Článek informuje o růstu hypotečního trhu a o výsledcích a budoucnosti stavebního spoření. Grafy dokládají vývoj objemu hypoték ve vztahu k vývoji průměrné úrokové sazby a průměrnou výši hypoték na českém trhu v letech 2022 a 2023. Dále je ilustrován vývoj objemu úvěrů na bydlení a vývoj průměrné úrokové sazby hypoték za období 2010-2023. -- Více k úrokovým sazbám hypotečních úvěrů na s. 35. -- K budoucnosti stavebního spoření viz Profi poradenství & finance, ročenka 2023, s. 22-23.

Fátima Sol Murta and Paulo M. Gama

On the relationship between corruption and bank landing activity : European evidence**O vztahu mezi korupcí a úvěrovou aktivitou bank : zjištění z Evropy**

Journal of financial crime, Vol. 30, (2023) No. 6, p. 1770-1783

Příspěvek se zabývá vlivem vnímání korupce na úvěrovou aktivitu bank v Evropě. Využita jsou data Transparency International o vnímání korupce, bankovní data a makroekonomická data Světové banky. Celkově vzorek zahrnoval 640 bank ve 42 evropských zemích v období 2013-2019. Je zjištěno, že korupce má negativní dopad na význam úvěrů v aktivech banky a že pozitivně ovlivňuje podíl špatných půjček. Na váhu úvěrů v bankovním portfoliu má rovněž vliv otevřenost obchodu, úvěrovou aktivitu pak ovlivňují i další faktory (velikost banky, kapitál, riziko, členství v EMU). - Poznámky.

Mohammed Al Shamsi, Deborah Smith, Kimberly Gleason

Space transition and the vulnerabilities of the NFT market to financial crime**Přesun v prostoru a zranitelnost trhu s nezaměnitelnými tokeny vůči finanční kriminalitě**

Journal of financial crime, Vol. 30, (2023) No. 6, p. 1664-1673

Dle tzv. "space transition theory" (teorie přesunu v prostoru) se chování lidí v různém prostoru (offline, online) může lišit. V praxi tak dle odborné literatury může docházet mj. k tomu, že lidé, kteří by se z různých důvodů běžně nedopouštěli ilegálního chování, se ho v kyberprostoru dopouštět mohou; nebo že kriminální chování jedinců se mezi oběma prostory může přesouvat. Autoři v příspěvku analyzují využití tzv. nezaměnitelných tokenů (NFT) k finanční kriminalitě optikou "space transition theory" a mj. i upozorňují na rizika s NFT spojená.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Bankovníctví : odborný časopis pro praktickou činnost bank**Sv. 32, (2024) č. 2**

Ačkoli se naše priority liší, rok 2024 vidíme optimisticky – plány bank (s. 10-12); Digitální finance aneb co nového v regulaci (s. 18); Sandbox ano, ale správně – regulatorní sandbox (s. 19); EBA, ESMA, EIOPA – klíčová bude letos bezpečnost (s. 20-21); Bankovní balíček CRR III & CRD VI je tady (s. 22-24); Počet útoků na klienty bank se meziročně ztrojnásobil. ČBA chce zintenzivnit své aktivity v oblasti vzdělávání (s. 27); O generativní AI se nezajímá jen jedno procento CIO v bankách (s. 28-29); Přestože se zdá, že z nejhoršího jsme venku, rizika úplně nevymizela – EBA Dashboard shrnující rizika evropského bankovního sektoru (s. 32-33); Finanční vzdělávání 2.0 (s. 40-41); Bez politické shody ohledně přijetí eura nedává vstup do ERM II smysl. Byl by jen nákladným a zbytečně riskantním gestem (s. 44-45).

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny

Jan Hildebrand, Julian Olk, Carsten Volkery

"Dramatisch schlecht" und "peinlich"

"Dramaticky špatné" a "trapné"

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 34 (16.2.2024), S. 7

Evropská komise snížila výhled hospodářského růstu Německa pro r. 2024 z 0,8 % na 0,3 %. Jedná se o jeden z nejnižších růstů v rámci zemí EU (nižší očekávání má pouze Švédsko s 0,2 %). Nízké tempo růstu, jehož příčiny podle EK spočívají především ve slabé domácí poptávce, nedostatku investic a pracovní síly, je terčem kritiky i Německé komory průmyslu a obchodu (DIHK, Deutsche Industrie- und Handelskammer), která na základě vlastního průzkumu očekává propad HDP. Článek poukazuje na nejistotu politické odezvy a srovnává situaci s r. 2003 a tzv. „Agendou 2010“.

Jürgen Kühling ; rozhovor vedl Jan Lutz

"Nicht im Klein-Klein verlieren"

"Neztráčet se v maličkostech"

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 6, S. 40-41

Rozhovor se šéfem německé Komise pro monopoly J. Kühlingem, který kritizuje politický dirigismus při transformaci průmyslu a zaměřuje se na hospodářsko-soutěžní otázky na trhu s dálkovým vytápěním.

Markus Brunnermeier ; rozhovor vedla Malte Fischer

"Politik misstraut dem Individuum"

"Politika nedůvěřuje jednotlivci"

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 4, S. 34-35

Rozhovor s profesorem ekonomie M. Brunnermeierem z Princeton University, který říká, že Německo může překonat současnou krizi. Předpokladem je otevřenost novým myšlenkám a schopnost stát si za svým. Rozhovor se týká témat, jako je energetická politika, migrace, inovace, byrokracie či pracovní trh.

Valentina Kravchenko, Vadim Karapetov and Ignat Nechepurenko

Econometric analysis of influence by the factors on the volume of shadow economy in the countries of Europe

Ekonometrická analýza vlivu různých faktorů na objem stínové ekonomiky v evropských zemích

Journal of financial crime, Vol. 30, (2023) No. 6, p. 1474-1490

Autoři v příspěvku prostřednictvím ekonometrické analýzy identifikují faktory, které ovlivňují změnu objemu stínové ekonomiky v evropských zemích (i nečlenských v EU). Použita jsou data ze 38 zemí z r. 2015. Odhalen je pozitivní vliv korupce a inflace, jiné faktory (např. HDP, úroveň právního státu) jsou naopak s růstem stínové ekonomiky spojeny negativně.

Karolína Zábojníková

Ekonomický pokles ovlivnila domácí i zahraniční poptávka

Statistika & my, Sv. 14, (2024) č. 1, s. 36-37

Statistický pohled na vývoj hrubého domácího produktu České republiky ve 3. čtvrtletí r. 2023. Ekonomika po roce a půl stagnace mezičtvrtletně klesla o 0,6 %, meziročně HDP klesl potřetí v řadě (o 0,8 %). České ekonomice se nepodařilo překonat předpandemickou hodnotu HDP z r. 2019. Spotřeba domácností stále čeká na oživení, což souvisí i s pokračujícím reálným poklesem průměrných mezd. Inflace během roku zvolňovala. Graf ukazuje vývoj příspěvků výdajových složek ke změně HDP, růst spotřeby domácností a průměrných mezd a růst vývozu a dovozu zboží a služeb za období 2018-2023.

Eswar Prasad

China's bumpy path

Čínská hrbolatá cesta

Finance & development, Vol. 60, (2023) No. 4 (December), p. 54-58

Úvaha nad výhledem čínského hospodářského růstu a nad riziky, která ho ohrožují. Přestože Čína čelí výzvám jako vysoké zadlužení a závislost na investicích do nemovitostí, vláda se snaží ekonomiku přeorientovat na spotřebu domácností a na služby. Zavedením politiky "dvojiho oběhu" se pozornost

přesouvá na domácí poptávku a na technologickou nezávislost. Základem této politiky je důraz na zvýšení domácí poptávky, budování domácího trhu a dosažení soběstačnosti v klíčových oblastech, jako jsou moderní technologie a inovace, a rovněž snížení závislosti na vnějších ekonomických vazbách.

I forgot that inflation existed

Zapomněl jsem, že existuje inflace

The Economist, Vol. 450, (2024) No. 9382, p. 67

Příspěvek s odkazem na různé studie diskutuje o tom, jak mohou šanci na znovuzvolení J. Bidena americkým prezidentem ovlivnit ekonomické výsledky. Podstatné mohou být tři faktory: vnímání ekonomické situace ze strany voličů (aktuálně voliči ekonomiku pod vedením J. Bidena vnímají jako špatnou, i když to neodpovídá realitě), vývoj inflace (inflaci voliči nesnáší) a aktuální hospodářská situace (ta by se měla zlepšovat a voliči mívají krátkou paměť). První dva faktory pro J. Bidena nevypadají příznivě. Jakou roli hraje inflace ale není v USA až tak prověřené, vysoká inflace se nevyskytla v minulosti tolikrát a je otázkou, zda jsou zkušenosti z jiných zemí pro USA relevantní. Také se objevují známky lepšího vnímání ekonomiky ze strany voličů. To vše by mohlo znamenat, že z pohledu ekonomiky má J. Biden lepší šance na znovuzvolení, než se na první pohled zdá. Skutečné výsledky však mohou dopadnout jinak a vůbec nemusí odpovídat modelům či průzkumům, jak se ukázalo již při předminulých prezidentských volbách. -- K důsledkům případného znovuzvolení J. Bidena pro americkou ekonomiku viz článek na s. 62-64.

Ivory sour

Univerzitní výzkum a slabý hospodářský růst

The Economist, Vol. 450, (2024) No. 9383, p. 62

Zahraniční univerzity v posledních desetiletích zaznamenaly rozmach, několikanásobně vzrostl počet jejich zaměstnanců a publikací a zvýšily se i veřejné výdaje na tuto oblast. Zároveň se ale snížila produktivita a od období po druhé světové válce klesl výzkum a vývoj v podnicích. Mohou spolu tyto trendy souviset? Příspěvek s podporou různých odborných článků diskutuje o příčinách útlumu výzkumu v podnicích (jde mj. o důsledek uvolnění ochrany hospodářské soutěže v 70. a 80. letech), nízkého využívání univerzitního výzkumu ve firmách i o efektivitě veřejné podpory současného univerzitního výzkumu.

Axel Schrunner

Kein Aufschwung in Sicht

Žádný rozmach v dohledu

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 35 (19.2.2024), S. 10

Podle studie Handelsblatt Research Institute, která vychází z vybraných indikátorů konjunktury, lze v Německu očekávat 0,2% propad HDP v případě, že v prvním čtvrtletí nedojde k růstu. Článek shrnuje průřez výsledky vybraných hospodářských statistik (Ifo, Spolkové ministerstvo hospodářství, Bundesbank) a poukazuje na shodu v signálech nadcházející hospodářské stagnace. Obdobně oznámil snížení očekávaného růstu pro r. 2024 i ministr hospodářství R. Habeck (z 1,3 % loni na podzim na 0,2 %). Článek rekapituluje hlavní příčiny stagnace německého hospodářství: inflaci, nedostatek pracovních sil a s tím související pokles reálných mezd.

Heike Anger

Konjunktur ankurbeln - aber wie?

Podpořit konjunkturu - ale jak?

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 30 (12.2.2024), S. 8-9

Stagnace německého hospodářství zvyšuje napětí mezi vládní koalicí a opozicí. Týká se zejména zákona o šanci k růstu (Wachstumschancengesetz) a souvisejících otázek redukce daňového zatížení a podpory růstu. Kritiku zejm. CDU/CSU vyvolává i možná stagnace německého průmyslového sektoru s dopadem na ekonomiku jako celek.

Barney Jopson

The problem with Europe's ageing wind farms

Problém stárnoucích evropských větrných elektráren

Financial Times, Vol. 2024, No. 41564 (23.2.2024), p. 15

Stárnoucí větrné elektrárny v Evropě komplikují plány EU na snižování emisí a zvyšování energetické nezávislosti. Tzv. "repowering" (výměna starých turbín za nové) je nezbytný pro zvýšení větrné kapacity, ale je komplikován vysokými náklady a regulačními překážkami.

Pyramid scheme : Egypt's financial crisis

Pyramidové schéma : egyptská finanční krize

The Economist, Vol. 450, (2024) No. 9382, p. 11

Príspevek stručně informuje o finanční krizi v Egyptě a uvádí argumenty, proč by svět měl egyptské ekonomice pomoci, i když by za běžných okolností země dostala předepsanou spíše "přísnou léčbu" v podobě restrukturalizace dluhů a tlaku na odchod armády z egyptských podniků. V poslední dekádě ekonomiku Egypta škrtí monopoly řízené vládou, výdaje slouží armádě, zahraniční investoři odešli. Země ekonomicky trpí i válečným konfliktem v Izraeli a dochází k tlaku na pokles měnového kurzu, což by ale zhoršilo zadlužení vzhledem k HDP. Egypt je nicméně klíčový z regionálního hlediska, a pokud by v zemi propukly nepokoje, bylo by obtížné je utišit. Případnou restrukturalizaci dluhů by také mohla blokovat Čína jako třetí největší věřitel. Řešením tedy je zemi finančně pomoci a zároveň tlačit na armádu, aby přestala řídit ekonomiku, i přesto, že tento tlak pravděpodobně úspěšný nebude. V čele s armádou Egypt prosperita nečeká, což by si měli uvědomit i běžní Egyptané. -- Viz i příspěvek na s. 32.

Anastasia Stognei, Max Seddon

The surprising resilience of Russia

Překvapivá odolnost Ruska

Financial Times, Vol. 2024, No. 41547 (3.2.2024), p. 5

Ruská ekonomika odolala mezinárodním sankcím a dále roste díky masivním výdajům na obranu a příjmům z prodeje energií. MMF zvýšil prognózu růstu HDP Ruska na 2,6 % pro tento rok. Výdaje na válečné úsilí tvoří třetinu státního rozpočtu, což představuje značné zvýšení oproti předchozím letům. Sankce nezastavily ruské výdaje, ale omezený přístup na mezinárodní trhy zvyšuje náklady na dovoz. Plný text dostupný z: <https://www.ft.com/content/d304a182-997d-4dae-98a1-aa7c691526db>

Artur Lebedew, Volker ter Haseborg, Angelika Melcher, Max Biederbeck, Max Haerder, Sonja Álvarez, Andrzej Rybak, Ernst Trummer, Jörn Petring, Silke Wettach, Hendrik Varnholt, Bert Losse, Thomas Stölzel

Verbrechen und Strafe

Zločin a trest

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 8, S. 16-25

Po ruské invazi na Ukrajinu uvalil Západ na Rusko tvrdé sankce, ale ruská ekonomika se změnila a opět roste. Jak dlouho ještě? Jde o vzestup nebo falešný boom? Článek se zabývá otázkou, jak silná je ruská válečná ekonomika.

Informatika. Počítače

Haitham Nobanee, Ahmad Alodat, Reem Bajodah, Maryam Al-Ali and Alyazia Al Darmaki

Bibliometric analysis of cybercrime and cybersecurity risks literature

Bibliometrická analýza literatury o kybernetické kriminalitě a kybernetické bezpečnosti

Journal of financial crime, Vol. 30, (2023) No. 6, p. 1736-1754

Autoři v příspěvku předkládají výsledky bibliometrické analýzy odborných studií, které se týkaly tématu kybernetické bezpečnosti. Do analýzy bylo zahrnuto 749 studií publikovaných v letech 1999-2021. Výsledkem jsou mimo jiné informace o nejvlivnějších autorech, nejvýznamnějších časopisech či studiích.

The end of the social network

Konec sociálních sítí

The Economist, Vol. 450, (2024) No. 9382, p. 9

Sociální síť Facebook slaví v únoru 2024 dvacáté výročí svého vzniku. Sociální média obecně přitahují značnou pozornost (mj. kvůli šíření škodlivého obsahu), o čem se ale příliš nemluví, je transformace, kterou si síť v poslední době prochází. Dlouho představoval obsah na sociálních sítích určitý "mix" masové komunikace a osobních interakcí s jinými uživateli, postupně však dochází k útlumu osobního obsahu - přednost dostávají videoklipy předvybrané umělou inteligencí v závislosti na chování uživatelů, skuteční uživatelé jsou čím dál méně ochotni přispívat a přesouvají svou komunikaci do uzavřených skupin. S tím jsou spojena pozitiva (chronologické řazení či méně vyhrocený tón příspěvků), ale i negativa (upadající kvalita obsahu na veřejné části, chybějící moderování obsahu v chatovacích aplikacích, virální způsob šíření videí pouze na základě zhlédnutí, obsah přitom nemusí být pravdivý, aj.). Nová éra tak znamená řešení některých dřívějších problémů, ale i vznik nových. -- Viz i článek "Not posting, but watching" na s. 15-17.

Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace

Daniel Goffart

L'Europe, c'est moi

Evropa jsem já

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 4, S. 30-32

Příliš mnoho Zelené dohody pro Evropu, příliš málo ekonomiky. Ursula von der Leyenová se musí přiblížit svým kritikům, aby se znovu prosadila jako předsedkyně Evropské komise.

Obchod. Cla. Mezinárodní finance

Subrahmanyam Jaishankar ; rozhovor vedly Nicole Bastian, Dana Heide

"Das globale Wirtschaftsmodell ist labil und unfair"

"Globální hospodářský model je nestabilní a nespravedlivý"

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 35 (19.2.2024), S. 6-7

V rozhovoru se indický ministr zahraničí S. Jaishankar zabývá převážně OSN, její současnou rolí v mezinárodním měřítku a možnou reformovatelností. Zvažujte také roli OSN ve spoluutváření podoby mezinárodního ekonomického modelu. Dále se věnuje mezinárodněobchodní roli Číny i v současném kontextu protiruských sankcí, resp. možností jejich obcházení, a oblastem spolupráce Indie a EU s výhledem na další rozvoj vztahů.

Alexandra Heal, Lucy Rodgers, Jack Thompson, Ely Cheikh Mohamed Vadel

The hidden cost of your salmon : fishing industry

Skryté náklady vašeho lososa : rybný průmysl

Financial Times, Vol. 2024, No.41545 (1.2.2024), p. 15

Článek upozorňuje na důsledky průmyslového chovu lososů a dovozu ryb do Evropy pro potravinovou bezpečnost v západní Africe (vysoká spotřeba rybí moučky a oleje pro chov lososů). Tato praxe vede k poklesu zásob ryb, což zvyšuje ceny a snižuje dostupnost ryb pro místní obyvatelstvo, zejména v Mauretánii. Autoři zdůrazňují nutnost ochrany celosvětových zásob ryb. Plný text dostupný z: <http://noviny.mfcr.cz/news/2024/02/01/j8fa24271501.htm>

Tomáš Herajt

Historické peripetie identifikace celníků po roce 1989

Clo-douane, Sv. 58, (2024) č. 1, s. 13-15

Příspěvek informuje o porevoluční úpravě služebních průkazů a odznaků v celní správě - popsány jsou parametry průkazů a jejich vývoj v průběhu času (včetně změn po zániku ČSFR), podmínky přidělování evidence a nošení průkazů, či různé podvody a chyby, ke kterým v minulosti v souvislosti s odznaky došlo. Nechybí ani informace o aktuálních podmínkách prokazování, včetně náležitostí prokazování se při práci v civilu.

Lessons from history**Poučení z historie**

The Economist, Vol. 450, (2024) No. 9385, p. 66

V souvislosti s nadcházejícími prezidentskými volbami v USA článek odkazuje na prezidentské volby v r. 1980 a do určité míry srovnatelnou rétoriku v oblasti zahraničněobchodní politiky vzhledem k Číně. Exprezident D. Trump hovoří ve své kampani o zavedení dalších cel na dovoz z Číny. Exekutiva prezidenta J. Cartera podmínky pro dovoz z Číny zvýhodnila, ale hrozilo, že v případě vítězství R. Reagana se podmínky znovu zpřísní. Vstup na zahraniční trh je pro exportéry velice nákladný a na určitý krok (výrazné zvýšení či snížení cel) proto firmy nezareagují okamžitě - podniky také zvažují, zda je změna cel trvalá a nebo zda bude opatření brzy opět zrušeno. Autoři citují různé výzkumy k tomuto tématu (zejména zjištění odborníků z University of Rochester) a diskutují o tom, jak by případné Trumpovo znovuzvolení mohlo dopadnout na obchodní vztahy mezi USA a Čínou. Rovněž podotýkají, že ne všechna opatření, o kterých se v prezidentských kampaních hovoří, bývají nakonec realizována.

Joe Leahy, James Kynge, Sun Yu

The looming tensions over China's subsidies**Hrozící napětí v souvislosti s čínskými dotacemi**

Financial Times, Vol. 2024, No. 41544 (31.1.2024), p. 15

Mezi Čínou, USA a EU roste napětí kvůli čínským dotacím na rozvoj zelených průmyslových odvětví jako jsou výroba elektromobilů a fotovoltaik, což vyvolává obavy západních zemí o zaplavení trhů levnými importy z Číny. EU zvažuje vyšetřování proti dotacím, USA omezují export technologií do Číny. Opatření obou stran reflektují snahu o diverzifikaci dodavatelských řetězců a zajištění investic, zatímco Čína usiluje o ekonomickou autonomii a snižování závislosti na zahraničních technologiích.

Sanctions, what sanctions? : economic warfare**Sankce, jaké sankce? : ekonomický konflikt**

The Economist, Vol. 450, (2024) No. 9385, p. 61-63

O obcházení západních hospodářských sankcí. "Sofistikovanost" třetích zemí (tedy těch, na něž nejsou žádné sankce uvaleny ani je ony samy neuválují) stále roste, stejně jako obchod směřující přes tyto země. Pomocí třetích zemí je možné sankce obcházet, přičemž některé státy porušování sankcí přímo ignorují. Obcházení sankcí se těžko potírá: například zjištění majitele zahraničního bankovního účtu obnáší v dnešní době až 30 úkonů, proces je tak až 10x obtížnější než před deseti lety. Spojené státy by sice mohly zavést ještě daleko drastičtější sankce, ale existuje riziko, že by takový krok některé státy spíše povzbudil, aby se začaly odklánět od dolaru. Od 90. let, kdy byly státy na americkém finančním systému závislé (dosáhl všude, byl spojen s nízkými náklady, neexistovala alternativa), se situace změnila a hrozí, že v případě drsnějších sankcí se kapitál přesune do alternativních finančních systémů vybudovaných rivaly USA (např. Čínou). V konečném důsledku by tak snaha získat dominanci nad světovým finančním systémem mohla naopak přinést úplnou ztrátu kontroly. -- K tématu viz i příspěvek "Weapons of misconception: financial warfare" na s. 10-11.

Marek Šimandl

Slovo generálního ředitele

Clo-douane, Sv. 58, (2024) č. 1, s. 3-4

Marek Šimandl, generální ředitel GŘC, v úvodním příspěvku bilancuje průběh r. 2023 u celní správy a nastiňuje i výzvy do budoucna. Dotýká se mj. těchto témat: úpravy kompetencí celníků, reforma Celního kodexu EU, mezinárodní spolupráce, obcházení mezinárodních sankcí, rozvoj jednotné komunikační platformy, výročí celně technické laboratoře či úsporných opatření.

Who's in control? : China's economic woes**Kdo vládne? : čínské ekonomické problémy**

The Economist, Vol. 450, (2024) No. 9383, p. 8

Čínské akcie se propadly, zahraniční investoři ztrácejí v čínskou ekonomiku důvěru. To představuje ostrý kontrast s optimismem investorů před deseti lety. Co se změnilo? Problémem jsou čínská politická opatření: důvěru investorů poškodily zásahy proti technologickým firmám, příliš nepomohla ani situace po ukončení politiky nulového covidu (deflace, krize na trhu s nemovitostmi). Investoři si rovněž

uvědomují, že zhoršování vztahů mezi USA a Čínou může ohrozit jejich investice. Nastává kapitálový odliv. Hospodářský růst Číny tímto pravděpodobně utrpí. Vláda si situaci uvědomuje a reaguje na ni, svými opatřeními však situaci ještě spíše zhoršuje. Řešením by bylo přehodnocení role státu a vládnoucí strany v ekonomice, to se však v současné době nejspíš nestane. -- Viz i článek na s. 13-15.

Podnik a podnikání

Chwee-Ming Tee, Teng-Tenk Melissa Teoh

The cost of debt and political institutions : the influence of corruption

Náklady dluhu a politické instituce : vliv korupce

Journal of financial crime, Vol. 31, (2024) No. 1, p. 44-62

Průřezová studie analyzuje, zda existuje významná souvislost mezi vlastnostmi politických institucí a náklady podnikového zadlužení a zda je tento vztah ovlivněn mírou korupce. Použit byl rozsáhlý soubor dat pokrývající více než 45 tis. firem ze 117 zemí v období let 2002-2017. Výsledky potvrzují významný vztah mezi domácími politickými institucemi a náklady dluhu - náklady dluhu jsou nižší v zemích se silnými demokratickými institucemi, nižší mírou byrokracie a vyšší úrovní právního státu. Vztah je ještě posílen nízkou úrovní korupce. - Poznámky.

Kana Inagaki, Leo Lewis, David Keohane

The deal that spooked Japan's investors

Obchod, který vyděsil japonské investory

Financial Times, Vol. 2024, No. 41543 (30.1.2024), p. 15

Článek pojednává o odkoupení společnosti JSR investičním fondem Japan Investment Corp., který kontroluje japonská vláda. Japonská vláda tím převezme přímou kontrolu nad světovým lídrem v oblasti výroby čipů a sloučenin nezbytných pro výrobu pokročilých polovodičů. Postup znepokojil investory a zákazníky JSR, kteří se obávají vládního vlivu a dopadu na transparentnost a správu firem v Japonsku. Plný text dostupný z: <https://www.ft.com/content/f5b0e233-da7c-4e7b-ba45-30b8a6139eb3>

Kaye Wiggins, Cheng Leng, Hudson Lockett

Financier turns China's retail data into a gold mine

Finančník proměnil čínská maloobchodní data ve zlatý důl

Financial Times, Vol. 2024, No. 41549 (6.2.2024), p. 15

Článek zkoumá činnost společnosti Micro Connect, která financuje malé čínské podniky výměnou za podíl z jejich denního obratu a přetváří získaná maloobchodní data na obchodovatelné finanční nástroje pro investory. Přestože tato inovace nabízí cenné informace o spotřebitelském chování, vyvolává také obavy z možných rizik. Společnost čelí spekulacím o potenciálním nepříznivém zneužití ze strany čínské vlády. Plný text dostupný z: <https://www.ft.com/content/f749045c-3705-4711-9b39-8513c2a14371>

Patricia Nilsson

How German steel plans to go green

Jak chce německá ocel přejít na ekologickou výrobu

Financial Times, Vol. 2024, No. 41566 (26.2.2024), p. 17

Německý ocelářský průmysl směřuje k ekologičtější výrobě pomocí vodíku místo uhlí. Společnost Salzgitter plánuje do r. 2026 snížit emise CO₂ o 95 %. Existují však výzvy spojené s dostupností a cenou zeleného vodíku. Přechod je podpořen dotacemi.

Fabian Teichmann, Sonia Ruxandra Boticiu, Bruno S. Sergi

International management amid fake news and corruption

Mezinárodní management v době fake news a korupce

Journal of financial crime, Vol. 30, (2023) No. 6, p. 1674-1691

Autoři se zabývají korupcí a šířením nepravdivých zpráv (fake news) ve střední a východní Evropě (Slovensko, Maďarsko, Rumunsko a Bulharsko). Na základě deseti neformálních rozhovorů s poskytovateli ilegálních služeb zkoumají vliv korupce na podnikání. Konkrétně se jedná o dvě formy korupce: uplácení novinářů, aby publikovali nepravdivé zprávy s cílem poškodit konkurenty; uplácení veřejných představitelů, aby zahájili právní řízení vůči konkurentům firmy. Součástí článku je i diskuze nad ekonomickými důsledky korupce ve středoevropských a východoevropských zemích.

Josef Pravec

Lakování nazeleno se nevyplatí, pravdivost environmentálních údajů vynutí zákon

Právní rádce, Sv. 32, (2024) č. 1-2, s. 6-8

Článek přibližuje tzv. greenwashing ("lakování nazeleno"), což jsou dezinformace účelově šířené s cílem přesvědčit veřejnost o neexistujících environmentálních aktivitách, a připravovanou regulaci greenwashingu na evropské úrovni. Zřejmě od r. 2026 bude platit směrnice s přísnými pravidly pro veškerá komerční a marketingová sdělení, v nichž firma uvádí, že její výrobky a služby jsou šetrné k životnímu prostředí, popř. šetrnější, než nabízí konkurence. Dotkne se to i závazků ve vztahu k udržitelnosti, podnikových reportů a sdělení umístěných na produkt, na webové stránky, do výročních zpráv aj. Autor představuje rovněž typologii praktik greenwashingu a nejčastější nedovolené praktiky. Ve vztahu k novým povinnostem a robustní regulaci též zvažuje náklady na realizaci směrnice pro podniky.

Hana Kubcová, Václav Tittelbach

Požadavky na vykazování informací o udržitelnosti od roku 2024 v souladu s tematickými standardy ESRS S týkající se správy a řízení

Daně a právo v praxi, Sv. 29, (2024) č. 2, s. 13-16

Shrnutí požadavků tematických standardů pro podávání zpráv o udržitelnosti vztahujících se ke správě a řízení podniku (governance). Autoři představují obsahový rámec pro podávání zpráv o udržitelnosti ve vztahu ke správě a řízení podniku a související standard ESRS G1 - Chování podniků. Ten má pomoci porozumět strategii a přístupu podniku, jeho procesům a postupům, jakož i výsledkům v oblasti chování podniků. Požadavky na zveřejňování informací zahrnují oblast správy a řízení podniku; úlohu správních, řídicích a dozorčích orgánů v souvislosti s chováním podniku; řízení dopadů, rizik a příležitostí; ukazatele, cíle a jejich transparentnost. V rámci informací o chování podniku by měly být uvedeny informace, jakým způsobem podnik vytváří, rozvíjí, podporuje a hodnotí svoji podnikovou kulturu. Informace podle tohoto standardu se vztahují i k boji proti korupci a úplatkářství, k lobbistické činnosti a k příspěvkům politickým stranám. - Poznámky.

Jiří Rahm

Preventivní restrukturalizace: neformální proces s řadou povinností

Právní rádce, Sv. 32, (2024) č. 1-2, s. 20-21

Seriál článků věnovaných novému zákonu o preventivní restrukturalizaci č. 284/2023 Sb. V této části se autor zaměřuje na zahájení a průběh procesu preventivní restrukturalizace. Přibližuje písemnou výzvu k zahájení jednání o restrukturalizačním plánu a její náležitosti, důležitost sanačního projektu, samotný restrukturalizační plán a povinnosti podnikatele při zahájení preventivní restrukturalizace. Informuje rovněž o délce přípravy restrukturalizačního plánu, hlasování o jeho přijetí a možné účinnosti i odvolání proti schválení plánu.

Pojišťovnictví. Sociální péče

Martin Gerth

Kur für die Kasse

Léčba hrazená zdravotní pojišťovnou

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 3, S. 66-70

Soukromé zdravotní pojišťovny v Německu na začátku roku prudce zvýšily pojistné. Pojištěnci mohou využít tři strategie, jak ulevit svému rozpočtu (změnit sazbu, zajistit si vrácení nákladů, snížit odvody).

Michael Seedorff, Thomas Bloch

Die Rentnergesellschaft entlastet Unternehmen mehrfach

Penzijní společnost ulehčuje podnikům několika způsoby

Der Betrieb, Jg. 77, (2024) Nr. 6, S. 269-272

Podnikový penzijní systém pro zaměstnance je v mnoha německých podnicích téměř standardní praxí. Ze starých penzijních závazků nebo penzijních plánů však vyplývají rizika - a to v již tak náročné době. Chytré koncepty, jako je využití penzijní společnosti, mohou pomoci rizika snížit. - Poznámky.

Aleš Poklop

Rok 2024 bude rokem změn v penzijní

Profi poradenství & finance, Sv. 11, (2023) Ročenka, s. 36-37

Komentář k očekávanému vývoji v oblasti doplňkového penzijního spoření (DPS) v ČR v r. 2024. Autor upozorňuje na přípravu přenastavení státního příspěvku, který bude nově přiznán od měsíční úložky 500 Kč, s maximální částkou 340 Kč od úložky ve výši 1700 Kč, i na další zvažované změny. Zmiňuje také nastavení dlouhodobého investičního produktu (DIP), možnost nevyplácet státní příspěvek starobním důchodcům a zdůrazňuje, že státní příspěvek je velkým motivátorem pro spoření na důchod. V závěru informuje o očekávaných vyšších výnosech z DPS za r. 2023. -- K tématu změn v penzijním spoření viz s. 38-41.

Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství

Niklas Hoyer, Philipp Frohn, Martin Gerth, Felix Petruschke

Heimvorteil

Výhoda domácího prostředí

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 6, S. 16-31

Pokles cen domů a bytů v Německu se zastavil. Úvěry jsou stále výhodnější, nájmy rostou. Ve prospěch koupě nyní hovoří mnohé. Atlas cen domů a bytů a také nájmu v 50 největších německých městech ukazuje, která místa a lokality nabízejí nejlepší příležitosti ke koupi.

Manfred Kühnberger, Ullrich Werling

Die Kaufpreisaufteilung beim Erwerb bebauter Grundstücke

Rozdělení kupní ceny při nabytí zastavěných pozemků

Der Betrieb, Jg. 77, (2024) Nr. 7, S. 337-343

Rozdělení kupní ceny, která je důležitá pro daňové účely, byla v Německu předmětem mnoha právních a správních diskusí, přičemž v průběhu času se projeví významné změny. Obvyklé postupy pro stanovení tržní nebo aktuální hodnoty mají pro tento úkol koncepční a praktické nedostatky. Článek analyzuje užitečnost a slabiny obvyklých metod oceňování nemovitostí při koupi zastavěného pozemku. - Poznámky.

Philipp Frohn

Wie teuer wird Mieten noch?

Kam až stoupnou ceny nájemného?

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 4, S. 66-72

Byznys s domy a byty v Německu vzkvétá, nájmy stále rostou a tento trend bude zatím pokračovat. Článek se zabývá důvody, kvůli nimž to není jen vina pronajímatelů.

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

Sophie Crocoll, Konrad Fischer, Leonard Knollenborg, Felix Petruschke

Auf dem Sprung

Na odchodu

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 7, S. 16-23

Kvůli nákladům na energie, daním a byrokracií uvažuje mnoho podnikatelů a talentovaných lidí o odchodu z Německa. Článek se zabývá jejich důvody, perspektivami a cíli.

Jaroslava Pfeilerová

Cestovní náhrady při přeložení a při dočasném přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli

Mzdová účetní, Sv. 30, (2024) č. 2, s. 27-32

Zaměstnavatel poskytuje zaměstnancům cestovní náhrady v případech, které jsou taxativně vymezeny v § 152 písm. a) až g) zákoníku práce. Mezi ně patří cestovní náhrady poskytované zaměstnancům při jejich přeložení v rámci téhož zaměstnavatele a rovněž cestovní náhrady poskytované zaměstnancům při jejich dočasném přidělení k jinému zaměstnavateli (§ 165 a § 177 ZP). Článek s využitím příkladů rozebírá specifika, podmínky a limity poskytování těchto cestovních náhrad. Zvláště se zaměřuje na dočasné přidělení zaměstnance do místa výkonu práce v zahraničí a na zaměstnance vyslané za účelem poskytování služeb do členských států EU, EHS a Švýcarska.

Zdeněk Morávek

FKSP od roku 2024

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM], Sv. 19, (2024) č. 4-5, s. 99-101

Zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů, zrušuje vyhlášku č. 114/2002 Sb. o fondu kulturních a sociálních potřeb (FKSP). Část této právní úpravy se přesouvá do rozpočtových pravidel a dalších právních předpisů a část se bez náhrady ruší. Autor shrnuje, jaká pravidla nově platí pro hospodaření s FKSP. Zdůrazňuje, že konkrétní pravidla pro hospodaření s fondem budou stanovena zejména vnitřním předpisem, případně kolektivní smlouvou, a nadále je potřeba dodržovat princip solidarity a zákaz diskriminace. -- Viz také čas. UNES č. 2/2024, s. 3-8.

Erik Brynjolfsson, Gabriel Unger

The macroeconomics of artificial intelligence

Makroekonomické aspekty umělé inteligence

Finance & development, Vol. 60, (2023) No. 4 (December), p. 20-25

Článek zkoumá makroekonomické dopady umělé inteligence na trh práce, růst produktivity, příjmovou nerovnost a průmyslovou koncentraci. Budoucí směřování AI není pevně dané a závisí na dnešních technologických a politických rozhodnutích. Dosazení pozitivních výsledků vyžaduje proaktivní politiky, které podporují rozvoj AI doplňující lidskou práci a umožňují přístup k AI všem podnikům bez ohledu na jejich velikost. -- K tématu viz také články na s. 26-33.

Jana Drexlerová

Náhrada zvýšených stravovacích výdajů při tuzemské pracovní cestě a při zahraniční pracovní cestě v roce 2024

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM], Sv. 19, (2024) č. 4-5, s. 77-82

Sazby tuzemského stravného pro účely poskytování cestovních náhrad pro r. 2024 jsou stanoveny vyhláškou č. 398/2023 Sb. Sazby zahraničního stravného stanovuje vyhláška č. 341/2023 Sb. Příspěvek informuje, jaká je výše stravného při pracovních cestách a jak se změnila od 1.1.2024. Zvažuje rovněž otázky bezplatného jídla při tuzemské i zahraniční pracovní cestě, vyloučení nároku na stravné při tuzemské pracovní cestě a souběh nároku na tuzemské i zahraniční stravné. -- K tématu viz také Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále č. 3/2024, s. 56-57.

Karel Janoušek

Náhrady nákladů vzniklých zaměstnanci při výkonu práce na dálku

Daně a právo v praxi, Sv. 29, (2024) č. 2, s. 9-10

Novela zákoníku práce č. 281/2023 Sb. přinesla s účinností od 1.10.2023 některé změny v oblasti tzv. home office (vykonávání práce z jiného místa dohodnutého se zaměstnavatelem, než je pracoviště zaměstnavatele). V příspěvku je přiblížena problematika poskytování náhrad nákladů vzniklých v souvislosti s výkonem práce na dálku a jejich zdanění. Téma je vysvětleno také na příkladech. -- Viz také příspěvek v čas. Práce a mzda č. 11/2023, s. 12-16 a v čas. Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále č. 4-5/2024, s. 12-16.

Tereza Erényi

Přímý a nepřímý účinek směrnic EU v pracovněprávních vztazích

Práce a mzda, Sv. 71, (2023) č. 12, s. 15-21

Článek rozebírá hlavní aspekty tzv. přímého a nepřímého účinku směrnic EU, které jsou zásadní pro pochopení možných pracovněprávních důsledků z pohledu zaměstnavatelů. Autorka uvádí, že hlavním nástrojem pro zajištění správné aplikace právní úpravy vyplývající ze směrnic EU v pracovněprávní oblasti by měl být nepřímý účinek, tedy metoda eurokonformního výkladu. Ta je v judikatuře definována poměrně široce a zavazuje všechny státní orgány včetně soudů. České soudy jsou tak povinny aplikovat zákonná ustanovení v souladu se smyslem a účelem směrnic, ale též v souladu s judikaturou SDEU. Eurokonformním výkladem však nelze překlénout zjevný rozpor zákona se směrnicí, a neuplatní se tak zejména v situacích, kdy směrnice není implementována vůbec nebo její transpozice je zjevně chybná. Pokud se zaměstnanec i přesto hodlá domoci svého práva vyplývajícího ze směrnice, přichází na řadu uplatnění přímého účinku směrnice. Předpokladem pro jeho uplatnění je, aby předmětné ustanovení směrnice bylo jasné a bezpodmínečné. - Poznámky.

Vojtěch Kadlubiec

Současné změny regulace vztahů z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr jako brána k nelegální práci?

Právní rozhledy, Sv. 32, (2024) č. 1, s. 13-23

Autor se zaměřuje na aktuální změny právní úpravy dopadající na vztahy z dohod konaných mimo pracovní poměr, jako zásadní riziko identifikuje možný přesun značné části osob spolupracujících na základě dohod do sféry nelegální práce v důsledku přijaté právní úpravy. Rozebírá vztah závislé práce, nelegální práce a dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a následně analyzuje změny právní úpravy v kontextu důvodů vstupu do nelegální práce (ochrana zaměstnance, administrativní zátěž, náklady na straně subjektu nájímajícího práci). Na základě provedené analýzy autor shrnuje, že novela zákoníku práce reálně příliš nezvyšuje míru ochrany zaměstnance v předmětných vztazích a nenarušuje jejich flexibilní a překerní podstatu. Zároveň plošně a bez reflexe reálného uspořádání vztahu nařizuje zaměstnavatelům plnění řady nových povinností, které ztlačí zátěž spojenou s personální a mzdovou administrativou vztahů z dohod. - Poznámky.

Ladislav Jouza

Zvýšení minimální mzdy v roce 2024

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM], Sv. 19, (2024) č. 3, s. 13-15

S účinností od 1.1.2024 se zvyšuje základní sazba minimální mzdy o 1 600 Kč za měsíc na 18 900 Kč, resp. na 112,50 Kč/hod. Současně s minimální mzdou se upravují i částky zaručené mzdy. Článek přibližuje, jak se zvýšení minimální mzdy promítne do zvýšení pracovníprávních nároků zaměstnanců v ČR. Autor rozebírá minimální odměnu v dohodách o práci, zvýšení příspěvku na zapracování a příplatku za práci ve ztíženém prostředí i problematiku nevyplacené mzdy. Uvádí také, jak se postupuje při výpočtu průměrného výdělku s ohledem na výši minimální mzdy a jak se zvyšuje zaručená mzda v jednotlivých skupinách prací. Upozorňuje rovněž na zintenzivnění kontrol ze strany inspektorátů práce a na sankce za správní delikt neposkytnutí mzdy nebo platu alespoň ve výši minimální mzdy. -- K tématu viz také Práce a mzda č. 2/2024, s. 17-18 a Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále č. 3/2024, s. 72-75.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Práce a mzda

Sv. 71, (2023) č. 11

K souladu další dohodnuté práce přesčas ve zdravotnictví a 24hodinových "směn" s evropským právem (s. 7-11); Homeoffice po novele zákoníku práce: náhrada nákladů při práci na dálku (s. 12-16); Postavení členů rad zaměstnanců v českém právním prostředí (s. 17-22); Průměrný výdělek - 2. část: jaké jsou formy průměrného výdělku (s. 23-27); Nová úprava zvyšování důchodů - zákon č. 270/2023 Sb. (s. 28-30); Specifika řízení výkonu zaměstnanců v případě dlouhodobého výkonu práce na dálku (s. 31-36); Způsob určení výše příplatku za vedení - rozsudek NS sp. zn. 21 Cdo 377/2023 (s. 37-39); Pracovní situace z oblasti pracovníprávních vztahů po novele zákoníku práce (s. 43-51); Příloha: dotazy z oblasti pracovního práva, mezd, dovolené, zdravotního pojištění a daně z příjmů (s. 2-8).

Práce a mzda

Sv. 71, (2023) č. 12

Elektronické podpisy v HR (s. 6-10); Legislativní změny v oblasti nepřetržitého odpočinku (s. 11-14); Přímý a nepřímý účinek směrnic EU v pracovníprávních vztazích (s. 15-21); Právo na dovolenou i za dobu sporu o neplatnost výpovědi: rozsudek Nejvyššího soudu (opět) v rozporu se závěry Soudního dvora EU (s. 22-26); Doručování "jiných" písemností zaměstnanci poštou - judikát NS sp. zn. 21 Cdo 2697/2022 (s. 27-29); Parametry sociálního pojištění pro rok 2024 (s. 30-37); Proč se (občas) mýlíme, i když jsme o své pravdě pevně přesvědčeni (s. 38-43); Aktualizované pracovní situace z oblasti pracovníprávních vztahů - dovolená za kalendářní rok, poměrná část dovolené, výměra dovolené (s. 44-47).

Práce a mzda

Sv. 72, (2024) č. 2

24hodinové "super-sloužby" ve zdravotnictví (s. 8-16); Změny minimální mzdy a nejnižších úrovní zaručené mzdy od 1. ledna 2024 (s. 17-18); Srážky ze mzdy od 1.1.2024 (s. 19-20); Změny v pracovním

volnu zaměstnance k jeho činnosti na akcích pro děti a mládež (s. 21-26); Katalog prací - nařízení vlády č. 395/2023 Sb. (s. 27-28); Vybrané aspekty novely zákona o zaměstnanosti a zákoníku práce - zákon č. 408/2023 Sb. (s. 29-32); Stanovy odborové organizace a její působení u zaměstnavatele - rozsudek NSS sp. zn. 21 Cdo 3509/2022 (s. 39-40); Zaměstnavatelé, zaměstnanci a postupy ve zdravotním pojištění (s. 45-47).

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM]

Sv. 19, (2024) č. 3

Cestovní náhrady v roce 2024 (s. 3-7); Stravenky a stravenkový paušál (s. 8-12); Zvýšení minimální mzdy v roce 2024 (s. 13-15); Novela zákoníku práce - č. 413/2023 Sb. (s. 16-20); Kolektivní smlouvy v roce 2024 - vyšší nároky a benefity (s. 21-24); Občanskoprávní dokumenty v soukromé i podnikatelské praxi - nové výklady NS ČR (s. 32-33); Převedení dovolené do roku 2024 (s. 34-36); Uplatnění progresivní daně u zaměstnance (s. 37-39); Odpočty od základu daně FO za rok 2023 (s. 40-44); Sleva na manželku a zrušení slev (s. 45-49); Mzdová kalkulačka 2024 (s. 52-57); Zdravotní pojištění a nemoc zaměstnance u dohody o pracovní činnosti (s. 58-60); Zdravotní pojištění - když zaměstnanec nepožádá o přiznání starobního důchodu (s. 64-65); Novela zákona o obcích - č. 418/2023 Sb. (s. 69-71); Školský zákon - novela č. 421/2023 Sb. (s. 72-75); Zvláštní právní povinnosti úředníků ve veřejné správě (s. 77-79).

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM]

Sv. 19, (2024) č. 4-5

Zdaňování vybraných benefitů v r. 2024 - rekreace, sport, kultura (s. 7-11); Práce na dálku v právních podmínkách roku 2024 (s. 12-16); Zvláštnosti zaměstnávání rodičů s dětmi (s. 17-19); Kamery na pracovišti - je nutný souhlas? (s. 25-26); Pracovní smlouva bez chyb a omylů (s. 30-33); Schodek na svěřených hodnotách - povinnosti zaměstnance (s. 36-40); Nárok na odstupné a nárok na podporu v nezaměstnanosti nově (s. 41-42); Optimalizace podnikajícího zaměstnance prostřednictvím daňových odpisů (s. 45-50); Srážky ze mzdy (od únorového zúčtování lednové mzdy) 2024 nově (s. 57-61); Pojistné na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení v roce 2024 (s. 68-69); Náhrada zvýšených stravovacích výdajů při tuzemské pracovní cestě a při zahraniční pracovní cestě v roce 2024 (s. 77-82); Pracovní cesta z pohledu BOZP (s. 83-86); OSVČ - výlohy spojené s pracovní cestou (s. 87-89); FKSP od roku 2024 (s. 99-101); Způsob určení příplatku za vedení vedoucím zaměstnanci - pevná částka nebo procento? (s. 102-104); Překážky v práci z důvodu obecného zájmu (s. 105-110).

Právo

Gabriella Marcatajo

Abuse of consumer trust in the digital market and the green market : the case of green washing in the Italian legal system

Zneužívání důvěry spotřebitelů na digitálním a zeleném trhu : případ greenwashingu v italském právním systému

Journal of financial crime, Vol. 30, (2023) No. 6, p. 1692-1705

Autorka se v příspěvku zabývá tématem ochrany spotřebitele v souvislosti s ochranou životního prostředí v EU a Itálii. Presentována je italská judikatura, která se týká tzv. greenwashingu, a popsána je rovněž evropská právní úprava na ochranu spotřebitele na digitálním trhu či úsilí Evropské unie na poli informovanosti spotřebitelů u produktů prezentovaných jako přátelských vůči životnímu prostředí.

Karin Pomaizlová

Fake news ohrožují celou společnost, k nápravě je daleko

Právní rádce, Sv. 32, (2024) č. 1-2, s. 18-19

Nebezpečným fake news, neboli úmyslně šířeným nepravdivým informacím za účelem zmanipulovat příjemce sdělení, je rychlost, jakou se šíří především prostřednictvím sociálních sítí, a také jejich schopnost zasáhnout obrovskou část populace. Na šíření se podílejí iniciátoři, prostředníci (zejména internetové platformy a sociální sítě) a pak uživatelé, kteří informacím nekriticky věří a dále je rozšiřují. Je nezbytné bránit šíření fake news a zaměřit se na jejich efektivní potlačování. Autorka se věnuje otázkám regulace dezinformací na úrovni EU a zdůrazňuje, že regulace se týká pouze skutkových tvrzení, u kterých lze ověřit, zda jsou pravdivá, či nikoliv. Zásadní obrat v prevenci šíření fake news a dalšího nelegálního obsahu má přinést nařízení o digitálních službách (Digital Services Act, DSA, 2022/2065/EU). DSA

poskytuje právní rámec pro podmíněné zproštění odpovědnosti provozovatele sociálních sítí a dalších zprostředkovatelů, ti musí zavést mechanismy umožňující oznamovat výskyt dezinformací v rámci jejich služby. Autorka hodnotí novou regulaci z různých pohledů a dovozuje, že DSA rezignuje na konkrétní vymezení nezákonného obsahu, a tím neguje harmonizační úsilí.

Elina Karpacheva and Branislav Hock

Foreign whistleblowing : the impact of US extraterritorial enforcement on anti-corruption laws in Europe

Zahraniční whistleblowing : vliv exteritoriálního vymáhání ze strany USA na protikorupční zákony v Evropě

Journal of financial crime, Vol. 31, (2024) No. 1, p. 1-13

"Zahraniční whistleblower" je občan cizího státu, který pomáhá úřadům určitého státu postihovat sankcemi zahraniční i domácí firmy, jež se dopouštějí hospodářské kriminality. Článek se na základě analýzy odborné literatury zabývá exteritoriální aplikací amerických zákonů týkajících se whistleblowingu. Je zjištěno, že používání těchto zákonů je součástí širšího trendu exteritoriálního vymáhání americké protikorupční legislativy a stalo se normou ovlivňující právo a jeho vymáhání v dalších zemích.

Miroslav Frýdek

Hodnocení znaleckého posudku v judikatuře a dohledové praxi Ministerstva spravedlnosti : co je to věcný přezkum znaleckých posudků?

Odhadce a oceňování majetku, Sv. 29, (2023) č. 3-4, s. 60-78

Nový znalecký zákon č. 249/2019 Sb. přinesl novinky v požadavcích na znalecké posudky. Jedná se zejména o obsahově-formální a metodické požadavky na znalecké posudky. Článek se zaměřuje na nové náležitosti znaleckých posudků ve vazbě na hodnocení znaleckých posudků Ministerstvem spravedlnosti a na hodnocení znaleckých posudků jako důkazů v soudním řízení. - Poznámky.

Matej Horvat

Možno vykonat' dokazovanie v elektronickej forme v spravnom konaní?

Správní právo, Sv. 56, (2023) č. 7-8, s. 417-432

Článek se věnuje aktuálním otázkám dokazování ve správním řízení, konkrétně elektronickému dokazování a podávání důkazů v elektronické podobě. Autor se zaměřuje na vysvětlující memorandum k elektronickému dokazování v občanském a správním řízení (Electronic evidence in civil and administrative proceedings: guidelines and explanatory memorandum) Rady Evropy. Tento mezinárodní dokument upravuje základní doporučené zásady a postupy, které se týkají elektronického dokazování a důkazů, a vysvětluje, jak s nimi mají soudy zacházet. Autor uvádí, jaký je účel memoranda, čeho se konkrétně týká, co patří mezi elektronické důkazy a dále objasňuje některé definice a tři základní principy týkající se elektronických důkazů. Zdůrazňuje, že tyto principy jsou v zásadě součástí také správního řádu ČR a SR. V závěru autor zvažuje přípustnost elektronických důkazů ve správním řízení a budoucí vývoj jejich využití. - Poznámky.

Plán legislativních prací vlády na rok 2024 stanoví vládě téměř sto legislativních úkolů

Právní rozhledy, Sv. 32, (2024) č. 1-2, příl. Legislativa s. i-ii

Informace o Plánu legislativních prací vlády na r. 2024, který byl vládou schválen v lednu 2024. Obsahuje 92 legislativních úkolů, z nichž jsou 2 věcné záměry zákonů, 13 návrhů nových zákonů, 48 novel platných a účinných zákonů a 29 vládních nařízení. Zhruba 40 % legislativních úkolů představují návrhy plnící legislativní závazky ČR vůči Evropské unii. Článek přináší přehled očekávaných právních předpisů navržených jednotlivými resorty.

Richard Pomahač

Správní právo a technologické výzvy

Správní právo, Sv. 57, (2024) č. 1-2, s. 103-109

Autor se zabývá otázkou, jaký je dopad digitalizace veřejné správy na koncepci správních úkonů. Technologické výzvy se týkají ve stále větší míře obsluhy neregulativních úkonů. Umělé správní úkony se váží na "lidské" správní úkony, řetězí se a může docházet i k subsumpci. Digitalizace veřejné správy posiluje její virtualitu. Tento úhel pohledu je vyjádřen diskusí o právu na lidské rozhodnutí, popř. o právu na dobře kalibrované automatické rozhodování. Složitá technologie vyvolává obavy o schopnost porozumět

umělé argumentaci a jejím metodám klasifikace, personalizace a predikce. Touto intencí je vedena právní úprava, jak pokud jde o právo na digitální služby, tak ve vztahu k algoritmickým právům a datové bezpečnosti. - Poznámky. -- Viz i další příspěvky čísla věnovaného výročí narození JUDr. Josefa Staši.

František Korbel

Staronový stavební zákon

Správní právo, Sv. 57, (2024) č. 1-2, s. 49-55

Článek pojednává o historii, obsahu a přípravě reformy stavebního práva v ČR, která vyústila do přijetí zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon. Erozi nového stavebního zákona přinesla odkládací novela č. 195/2022 Sb. a zejména pak věcná novela č. 152/2023 Sb., kterou došlo ke zrušení státní stavební správy a k rozpadu principu integrace dotčených orgánů. Autor uvádí, že i přes velké ambice původní reformy vedly postupné politické změny projektu k celé řadě kompromisů a ústupků z původních myšlenek. Nový stavební zákon tak nakonec přinese dílčí zlepšení, ale bohužel ne skutečně očekávanou a zásadní reformu. - Poznámky. -- K omezení soudního přezkumu v novém stavebním zákoně na s. 96-102. -- Viz i další příspěvky čísla věnovaného výročí narození JUDr. Josefa Staši.

Jaroslav Svejkovský, Vít Lederer

Svěřenské fondy - bez mystifikací a pověr

Právní rozhledy, Sv. 32, (2024) č. 1, s. 34-39

V poměrech české právní úpravy je svěřenský fond bezprecedentní právní institut, pro který je nutné nalézt jeho vlastní výkladové principy. Důraz na absentující aspekt právní osobnosti v definičním vymezení svěřenského fondu (a tedy neslučitelnost s konceptem právnických osob) má klíčový význam. V právní praxi dochází především k nepochopení významu flexibility svěřenského fondu, zvláště pak z pohledu stability statutu a způsobu, jak je skrze něj realizována vůle zakladatele. Autoři se věnují pojmu a charakteristice svěřenského fondu, zejména s ohledem na vlastnické právo k majetku ve svěřenském fondu, dále problematice zvýšení majetku svěřenského fondu, změnám statutu provedeným soudem i možnosti provedení změn statutu bez ingerence soudu. - Poznámky.

Velká novela soudního řádu správního

Právní rozhledy, Sv. 32, (2024) č. 3, Aktualita s. ii

Informace o připravované novelizaci soudního řádu správního, která přináší komplexní změnu s cílem odstranit nedostatky aplikační praxe zjištěné za 20 let jeho účinnosti. Novela si klade za cíl především zabránit dalšímu přetěžování správních soudů, zkrátit a zefektivnit soudní řízení, aby byla posílena vymahatelnost veřejných subjektivních práv, snížit počet nedodělků a přizpůsobit text zákona judikatornímu vývoji. Upravuje mj. postavení krajských soudů ve správním soudnictví, zejména otázky týkající se složení krajského soudu; postup pro případy, kdy navrhovatel zvolil nesprávný typ žaloby; definuje osobu zúčastněnou na řízení a navrhuje úpravu postupu pro doručování, u kterého lze předpokládat průtahy nebo obtíže. Zahrnuje rovněž oddělení deklaratorní zásahové žaloby od žalob proti trvajícímu zásahu a stanovení odlišných podmínek pro jejich uplatnění. Předpokládaná účinnost novely je 1.1.2025.

Stanislav Pšenička

Vyřizování stížností podle § 175 správního řádu

Správní právo, Sv. 56, (2023) č. 7-8, s. 408-416

Článek se zabývá problematikou vyřizování stížností v režimu § 175 správního řádu. Podle něj mají osoby, jichž se v jednotlivém případě dotýká činnost správního orgánu, právo obracet se na správní orgány se stížnostmi proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu, neposkytuje-li správní řád jiný prostředek obrany. Svou povahou se jedná o podnět správnímu orgánu. Autor se věnuje možnostem uplatnění stížností; účasti úředních osob, proti jejichž postupu směřuje, při jejich vyřízení; dále představuje postup při vyřizování a následné přešetřování nadřízenými správními orgány. Rozebírá procesní důsledky, které vyplývají z více formalizovaného postupu při vyřizování stížností dle § 175, než jak je tomu u jiných podnětů správnímu orgánu. - Poznámky.

Statistika. Demografie. Sociologie

Štěpánka Zvonková

O 27 milionů obyvatel méně

Statistika & my, Sv. 14, (2024) č. 1, s. 24-26

Seznámení s výsledky nejnovější dlouhodobé projekce obyvatelstva s názvem Europop2023, které zveřejnil Eurostat. Projekce nabízí pohled na očekávaný demografický vývoj od r. 2022 až do r. 2100 pro všechny členské státy EU a také pro tři země EFTA (Island, Norsko, Švýcarsko). Článek představuje pouze výsledky základní varianty projekce, která je považována za nejpravděpodobnější. Grafy ilustrují změnu počtu obyvatel států EU mezi r. 2022 a 2100, poměr počtu osob ekonomicky neaktivního a aktivního obyvatelstva a reálný a projektovaný podíl osob podle věkových kategorií. Autorka zdůrazňuje, že stárnutí obyvatel povede k růstu věkového mediánu, a zastoupení osob v produktivním věku v celkové populaci EU se má mezi roky 2022 a 2100 snížit z 63,9 % na 54,4 %. -- Viz i další příspěvky tematické přílohy Demografická projekce obyvatelstva ČR na s. 20-26.

Michaela Němečková, Terezie Štyglerová

Z čeho vychází demografická projekce obyvatelstva

Statistika & my, Sv. 14, (2024) č. 1, s. 17-19

Informace o novém dlouhodobém výhledu populačního vývoje Česka do r. 2100, který ukazuje, jak by se vyvíjel počet a složení naší populace podle pohlaví a věku, kdyby se naplnily všechny předpoklady o budoucím vývoji plodnosti, úmrtnosti a migrace. Je zdůrazněno, že před zpracováním projekce je nezbytné odhadnout budoucí průběh demografických procesů ovlivňujících velikost a složení obyvatelstva. Základní premisou scénáře vývoje úmrtnosti je pokračování trendu snižování úmrtnosti, dále se neočekává významná změna v úrovni plodnosti. Grafy dokládají dynamiku míry plodnosti (počet narozených dětí na tisíc žen) dle věku žen v letech 2022, 2023, 2035 a 2050 i věkové složení zemřelých při úmrtnosti daného roku za období 2019-2100. -- Viz i další příspěvky tematické přílohy Demografická projekce obyvatelstva ČR na s. 20-26.

Účetnictví

Jiří Koch

Druhy účetních závěrek

Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále, Sv. 25, (2024) č. 1, s. 34-36

Zákon o účetnictví vymezuje tři druhy účetních závěrek: řádnou, mimořádnou a mezitímní. Řádná i mimořádná účetní závěrka jsou sestavovány ke dni, k němuž dochází k účetní závěrce, tzn. k uzavírání účetních knih. Příspěvek představuje jednotlivé druhy účetních závěrek, požadavky na ověření účetní závěrky auditorem a blíže se také věnuje problematice konsolidované účetní závěrky. Dále autor rozebírá stanovení účetního období, jeho plánovanou změnu a otázky přechodu na hospodářský rok.

Ivan Macháček

Nové řešení mimořádných odpisů v roce 2024

Účetnictví v praxi, Sv. 28, (2024) č. 2, s. 10-13

Zákonem č. 349/2023 Sb. dochází k podstatným změnám v uplatnění mimořádných odpisů dle § 30a zákona o dani z příjmů s účinností od 1.1.2024. Mimořádné odpisy se nově mohou uplatnit pouze u silničních motorových vozidel, která jsou bezemisními vozidly pořízenými v období od 1.1.2024 do 31.12.2028. Poplatník, který je prvním odpisovatelem bezemisního vozidla, může odepsat bez přerušení vstupní cenu vozidla za 24 měsíců, přičemž za prvních 12 měsíců může uplatnit odpisy rovnoměrně až do výše 60 % vstupní ceny hmotného majetku a za dalších bezprostředně následujících 12 měsíců uplatní odpisy rovnoměrně do výše 40 % vstupní ceny hmotného majetku. Autor dále informuje o možném uplatnění mimořádných odpisů zahájených před r. 2024. Problematika je ilustrována několika příklady. -- K tématu viz také Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále č. 3/2024, s. 14-16.

Veřejná správa

Lukáš Kříž

Perspektivy generativní umělé inteligence ve veřejné správě

Moderní obec, Sv. 30, (2024) č. 3, s. 39

Generativní umělá inteligence (Gen AI) představuje pro veřejnou správu obrovskou příležitost pro zefektivnění vlastních služeb, provozu a hospodaření. Na druhé straně ji ale musí pečlivě sledovat, vyhodnocovat její rizika a negativní projevy ve společnosti a ustanovovat robustní rámce pro nasazování a regulaci. Článek přináší pohled na kvantifikaci globálního nárůstu produktivity způsobené generativní umělou inteligencí ve veřejné správě, vnější uplatnění Gen AI (klientské nasazení), její užití pro interní procesy veřejné správy, pomoc programátorům a na dopady Gen AI na pracovní sílu.

Lukáš Pruška, Markéta Kolbová

Uveřejňovací povinnosti aneb Jak eliminovat riziko pokuty

Veřejné zakázky v praxi, Sv. 12, (2024) č. 1, s. 47-52

Řada uveřejňovacích povinností vzniká zadavateli nejen v souvislosti s ukončením zadávacího řízení, ale také po něm, v době plnění smlouvy na veřejnou zakázku. Autoři informují o uveřejňovacích povinnostech zadavatele při ukončení zadávacího řízení, rozebírají povinnost odeslat oznámení o výsledku k uveřejnění a povinnost uveřejnit smlouvu na profilu zadavatele. Dále přibližují výjimky z uveřejňovací povinnosti dle ustanovení § 219 ZZVZ a nutnost řádného provedení uveřejnění v registru smluv. Upozorňují rovněž na povinnost uveřejnění dodatků ke smlouvám a na povinnost uveřejnění skutečně uhrazené ceny za plnění smlouvy. Problematiku ilustrují rozhodnutí ÚOHS, který často nedodržení daných povinností postihuje jako přestupek.

Adam Furek

Vybrané problémy poskytování informací o platech podle zákona o svobodném přístupu k informacím od 1.1.2023

Právní rozhledy, Sv. 32, (2024) č. 3, s. 59-67

Poskytování informací o platech, mzdách nebo obdobných plněních zejména zaměstnanců povinných subjektů na základě žádostí podaných podle zákona č. 106/1999 Sb. (informační zákon) prošlo dlouhým judikatorním vývojem. K podstatné změně došlo zákonem č. 241/2022 Sb., který výslovně a cíleně vložil do informačního zákona pravidla pro zpřístupňování informací o platu. Autor se zamýšlí nad některými otázkami, které v praxi přinesla tato změna, např. v oblasti provádění testu veřejného zájmu, zapojení zaměstnanců do vyřizování žádostí či možnosti informaci výjimečně neposkytnout (zákonu navzdory). Přestože bylo smyslem nové právní úpravy především usnadnit a sjednotit dosavadní roztržitou aplikační praxi (včetně soudní), autor ukazuje, že cíle bylo dosaženo jen do jisté míry. V budoucích letech očekává zajímavý judikatorní vývoj nejen z pohledu NSS, ale zejména Ústavního soudu v jeho novém složení. - Poznámky.

Lenka Vaňková, Tomáš Lechner

Změny v datových schránkách v roce 2024 a jejich dopad na kybernetickou bezpečnost uživatelů

Odhadce a oceňování majetku, Sv. 29, (2023) č. 3-4, s. 26-33

Článek se zabývá změnami v datových schránkách, které nabyly účinnost 1.1.2024 přijetím vyhlášky č. 318/2023 Sb., kterou se mění vyhláška č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek. Mezi stěžejní změny patří zavedení velkoobjemových datových zpráv a rozšíření datových formátů přípustných pro obsah datové zprávy. V souvislosti s těmito změnami je rozebírána i kybernetická bezpečnost. Samostatně jsou popsány nové příležitosti a hrozby pro uživatele datových schránek, zejména z pohledu odhadců a znalců.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Moderní obec : odborný časopis pro veřejnou správu**Sv. 30, (2024) č. 1**

Železnice bude letos ve znamení rekonstrukcí velkých nádraží (s. 14); Strukturálně postižené regiony: jak se tam daří obcím a lidem? - Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský kraj (s. 15-17); Obce mění svět k lepšímu a pošťáci sira Humpreyho Applebyho aneb Svět, v němž chce-li být obec chudá, musí na tom hodně pracovat - RUD (s. 18-19); Energetické komunity jako nástroj sdílení energie aneb Co ukázal výzkum (s. 20-21); Společenství obcí je novou formou tolik potřebné meziobecní spolupráce (s. 22-23); Komerční nájemní bydlení se dostává na zřetelnou růstovou vlnu (s. 30-31); Přestupkové právo: musí být celková délka řízení zohledněna ve výši správního trestu? (s. 34-35); Aktuálně k živnostenskému podnikání (2) - podmínky provozování živnosti, druhy živností podle činnosti (s. 37-38).

Moderní obec : odborný časopis pro veřejnou správu**Sv. 30, (2024) č. 2**

Jsou municipality i soukromé firmy připraveny volit nová a chytrá energetická řešení? Zaznamenali jsme povzbudivé příklady (s. 12-14); Chaos a kouzelní oslící Krále Slunce aneb Vývoj inkas daní s výhledem (s. 16-18); Ohlednutí za děním v odpadovém hospodářství v roce 2023 a letošní očekávání (s. 21-22); Zpětný odběr elektrozařízení a postřehy k některým aktuálním problémům jeho fungování v praxi (s. 26-27); Zálohování PET lahví: ano, či ne? (s. 28); Technologické trendy veřejné správy pro rok 2024 (s. 32); Co přináší aktualizovaný zákon o kybernetické bezpečnosti? (s. 33); Geolokační data takřka na talíři usnadní obcím plánovat svůj rozvoj (s. 35); Program rozvoje regionů 2024+ by mohl obcím hodně pomoci. Zatím však čeká na peníze, aby mohl zdárně odstartovat (s. 42-43); Novela zákona o obcích není jen o změnách odměn pro členy zastupitelstva obce (1) - zákon č. 418/2023 Sb. (s. 50-51); Žádost o přístup k osobním údajům není žádostí podle Infozákona (s. 51); Aktuálně k živnostenskému podnikání (3) - vznik živnostenského oprávnění (s. 52).

Moderní obec : odborný časopis pro veřejnou správu**Sv. 30, (2024) č. 3**

Jak je to skutečně s pravidlem rozpočtové odpovědnosti pro obce a kraje aneb Mýty a fakta (s. 18-19); Návrhy prorůstových opatření, jež NERV předal vládě, municipální sféra vnímá velmi rezervovaně (s. 20); Výhled je podceňovaný král finančního řízení a plánování - střednědobý výhled rozpočtu (s. 21); Úspory a dluhy obcí: Jak vypadal jejich vývoj v letech 2014-2022 a co zřejmě přinesou loňské výsledky (s. 22-23); Co je třeba udělat, abychom měli funkční komunitní energetiku (s. 24); Dopravní a energetický stavební úřad má ulevit i samosprávám (s. 30); E-podpisy, e-pečetě a časová razítka na vzestupu (s. 37); Perspektivy generativní umělé inteligence ve veřejné správě (s. 39); Renesance družstevního bydlení u nás? Radnicím se vyplatí zvážit jeho využití (s. 42-43); Je černý hazard pro stát a obce tabu, nebo hrozba? Výhled na rok 2024 (s. 48-49); Novela zákona o obcích není jen o změnách odměn pro členy zastupitelstva (2) (s. 52-53); Aktuálně k živnostenskému podnikání (4) - zánik živnostenského oprávnění (s. 55).

Veřejná správa**Sv. 35, (2024) č. 1**

Nejpřívětivější úřady v Česku (s. 9-12); Petr Klán: Jakmile si úředníci stavebních úřadů práci v novém systému vyzkoušejí, jistě se k dříve používané praxi nebudou chtít vracet - pohled MMR (s. 14-17); Co chystají ministerstva v roce 2024? (s. 18-22); Vnitro od ledna zpřístupnilo závaznou podobu předpisů v projektu e-Sbírka (s. 23); Mám rád všechny právně složité případy - rozhovor s A. Furkem, vedoucím odd. legislativně-právního MV ČR (s. 24-25); Zkušenosti českých úředníků z institucí EU jako jeden z klíčů k efektivnímu řízení veřejné správy (s. 26-27); Hospodaření obcí v hledáčku Ministerstva financí (s. 30-31); Přehledně z EU: Španělsko vystřídala v čele EU Belgie, která se poprvé ujala předsednictví v roce 1958 (s. 32-34); Rada Evropy přijala dvě doporučení pro veřejnou správu (s. 35); Ochrana osobních údajů již před Obecným nařízením (s. 36); Česká společnost v rovnosti žen a mužů stále pokulhává (s. 37-39).

Veřejná správa**Sv. 35, (2024) č. 2**

Státní pozemkový úřad: o krajinu je třeba pečovat (s. 4-5); Život v obcích ohrožují vodní i větrné eroze (s. 6-7); Biocentrum jako prevence před povodněmi i v období sucha (s. 8-9); Jak mohou obce zvládnout

digitální technické mapy za pár týdnů? (s. 10-12); Vít Rakušan: Vždy jsem razil, že stát nemá házet lidem klacky pod nohy a vymýšlet omezení, která nemusí (s. 14-17); Diskuze nad zbraňovou legislativou (s. 18); Rozvoj české státní služby se už rýsuje (s. 19-21); Velkou službu v šíření významu dobrovolníků sehrávají populární televizní seriály (s. 22-23); Ocenění za péči o zeleň a veřejná prostranství přináší obcím peníze (s. 24-27); Rozpočty obcí a měst si po zavedení povinného zálohování PET lahví a plechovek přilepší (s. 31); Vlajková loď v digitalizaci dokladů občanka v mobilu už funguje (s. 32-33); Přehledně z EU: Silnější, suverénnější a soběstačnější Evropa (s. 34-35); Nové archivní kulturní památky: Vzácné rukopisy, cechovní památky a prameny k dějinám diplomacie (s. 36-37), Změny v odměňování, pravidla pro využití možnosti distanční účasti či další úpravy (s. 38-40).

Veřejné finance. Rozpočet

Christian Lindner ; rozhovor vedl Martin Greive
"Wir würden den Haushalt rasch strangulieren"
"Rychle bychom hospodářství zardousili"

Handelsblatt, Jg. 2024, Nr. 26 (6.2.2024), S. 4-5

Rozhovor s německým spolkovým ministrem financí Ch. Lindnerem, věnující se především snahám o snížení nákladů na obsluhu státního dluhu, budoucnosti dluhové brzdy v kontextu modernizace veřejných financí, zvažovanému snížení či zrušení solidárních fondů a okrajově i rizikům, která pro německou politiku představuje AfD. Zmiňuje také problematiku oživení německé ekonomiky.

Bundesministerium der Finanzen

Bundshaushalt 2024 : solide Finanzpolitik, für die Zukunft
Spolkový rozpočet 2024 : solidní finanční politika pro budoucnost

Monatsbericht des BMF, Jg. 2024, Nr. 1, S. 10-13

Rozpočtová komise při Bundestagu ukončila 18.1. jednání o podobě německého spolkového rozpočtu na r. 2024. Byl nalezen konsensus o výsledné podobě rozpočtu, včetně zohlednění rozhodnutí Spolkového ústavního soudu z listopadu 2023. Na začátku února 2024 má být rozpočet schválen Bundestagem. Článek se podrobněji věnuje složení státních půjček, jejich financování a využití v preferovaných oblastech (zejm. komplexní podpora růstu a udržitelných financí). -- Viz také související rozhovor na s. 14-16 a další informace na s. 70-75.

How to spend it : EU recovery fund

Jak utráčet : evropský Fond obnovy

The Economist, Vol. 450, (2024) No. 9384, p. 19-20

Ve druhé polovině února 2024 zveřejní EU první externí hodnocení tzv. Fondu obnovy (Next Generation EU, NGEU), který vznikl v r. 2021 za účelem pomoci evropským ekonomikám po recesi způsobené pandemií. Článek hodnotí, zda byly naplněny různé deklarované účely fondu (zabránit opakování krize eurozóny; pomoci ekonomikám v jejich zotavení po recesi; zelená a digitální transformace evropské ekonomiky; získat si náklonnost "problémových" členských zemí, v jejichž čele stojí krajní pravice (Polsko, Maďarsko)). Výsledek hodnocení je ze strany The Economist mírně pozitivní (konkrétní argumenty jsou uvedeny v článku).

Paola Tamma

Is the EU's covid recovery fund failing?

Selhává Evropský fond obnovy?

Financial Times, Vol. 2024, No. 41562 (21.2.2024), p. 17

Evropský fond obnovy (Next Generation EU fund) čelí pochybnostem o účinné podpoře dlouhodobého růstu v členských státech EU a ukazuje se, že zaostává jeho implementace. Spory o reformy a zvýšená inflace způsobily odkládání a snižování investic, s pouze třetinou vyčerpaných prostředků.

Věra Kameníčková

Úspory a dluhy obcí: jak vypadal jejich vývoj v letech 2014 až 2022 a co zřejmě přinesou loňské výsledky

Moderní obec, Sv. 30, (2024) č. 3, s. 22-23

Přehled vývoje úspor obcí v ČR a pohled na relaci mezi objemem peněz, které obce drží jako rezervu, a objemem jejich dluhu. Dynamika růstu úspor obcí se mezi lety 2014 a 2022 zrychlovala, ve všech velikostních kategoriích obcí vzrostly úspory, i když rozdílným tempem. Nejnižší růst úspor vykázaly největší obce s více než pěti tisíci obyvateli. Dále je představena dynamika růstu dluhu obcí, také v porovnání dle výše dluhu na obyvatele. Počet obcí bez dluhu se v r. 2022 meziročně snížil. Autorka ukazuje, že rozdíl mezi objemem úspor a objemem zadlužení obcí roste a upozorňuje na paradox největších obcí, které mají nejnížší částku dluhu na obyvatele. Grafy ukazují dluh obcí (bez Prahy) v Kč v přepočtu na obyvatele, úspory obcí v Kč na obyvatele v r. 2022 a porovnání úspor a dluhu obcí za období 2014-2022.

Zemědělství

Alice Hancock, Andy Bounds

The power of Europe's rebel farmers

Síla vzbouřených evropských zemědělců

Financial Times, Vol. 2024, No. 41553 (10.2.2024), p. 6

Evropští zemědělci intenzivně protestují proti vysokým nákladům, složité legislativě a nespravedlivé konkurenci, což vede k dočasným výjimkám z ekologických pravidel a změnám v politikách EU. Pod tlakem protestů Evropská komise ustoupila z plánů na snížení používání pesticidů a omezování emisí vyprodukovaných v zemědělství. Tyto kroky ale vyvolávají kritiku ze strany environmentálních skupin a obavy z nastavení škodlivého precedensu. Plný text dostupný z: <https://www.ft.com/content/c642343b-589e-4347-9a7f-ff04b83728ff>

Životní prostředí

Tereza Snopková

Napětí mezi veřejnými zájmy v ochraně životního prostředí a klimatu

Právník, Sv. 163, (2024) č. 1, s. 15-29

V právní úpravě ochrany životního prostředí a ochrany klimatu existuje řada podobných prvků, ale obě oblasti mají také vlastní cíle. Ty jsou na jedné straně podobné a je mezi nimi vzájemná provázanost a synergie, v některých případech si ale opatření k jejich naplnění konkurují. Některá klimatická opatření se dostávají s ochranou životního prostředí do konfliktu. Autorka se v příspěvku věnuje potenciální konkurenci veřejných zájmů v obou oblastech, resp. jejich možné symbióze. Ve spojení s aktuálně projednávanými předpisy na úrovni EU (mezinárodní klimatické úmluvy UNFCCC, Úmluva o biologické rozmanitosti, Nature restoration law) se zabývá pojetím veřejného zájmu a převažujícího veřejného zájmu na využití obnovitelných zdrojů energie. - Poznámky. -- K tématu práv přírody viz s. 3-14.

Životní úroveň

Camille Gardner and Peter Blair Henry

The global infrastructure gap : potential, perils, and a framework for distinction

Celosvětová mezera v infrastruktuře : potenciál, nebezpečí a rámec pro rozlišení

The Journal of economic literature, Vol. 61, (2023) No. 4, p. 1318-1358

Světová banka a Mezinárodní měnový fond v r. 2015 uvedly, že prostřednictvím soukromého kapitálu rozvinutých zemí by mohlo být možné zásadně zlepšit infrastrukturu v chudých zemích, splnit Cíle udržitelného rozvoje a zároveň vydělat peníze. Autoři uznávají potřebu rozvoje infrastruktury v rozvojových zemích, zároveň ale ve svém příspěvku poukazují prostřednictvím tzv. "rámce dvojích překážek" (dual hurdle framework) na rozdíly mezi chudými zeměmi, kdy v některých zemích jsou cíle splnitelné a v jiných nikoli. Rovněž je třeba rozlišovat mezi různými typy infrastruktury. - Poznámky.

Jonathan Fisher, Bradley L. Hardy

Money matters : consumption variability across the income distribution

Na penězích záleží : proměnlivost spotřeby napříč rozdělením příjmů

Fiscal studies, Vol. 44, (2023) No. 3, p. 275-298

Bližší zjišťování blahobytu měřeného na základě spotřeby amerických domácností v období 1984-2019. Autoři na čtvrtletních datech o výdajích spotřebitelů (Consumer Expenditure Survey) dokumentují úroveň a proměnlivost spotřeby napříč příjmy a socioekonomickým rozdělením domácností. Seznamují s použitým modelem a rozebírají zjištění o úrovni spotřeby dle různých příjmových kategoriích domácností a rovněž o variabilitě spotřeby jednotlivých skupin zboží (zboží krátkodobé spotřeby, potraviny, jídlo doma a venku, zboží osobní potřeby, zábava, alkohol a benzín). Ukazují, nakolik se proměnlivost spotřeby liší dle výše příjmu domácnosti. - Poznámky.

Jonathan Cribb, Robert Joyce, Thomas Wernham

Twenty-five years of income inequality in Britain : the role of wages, household earnings and redistribution

Čtvrt století příjmové nerovnosti v Británii : funkce mezd, výdělků domácností a přerozdělení

Fiscal studies, Vol. 44, (2023) No. 3, p. 251-274

Studie se zaměřuje na dynamiku příjmové nerovnosti ve Velké Británii za období 25 let před pandemií onemocnění covid (v letech 1994-2020). Vychází z narativu "stabilní nerovnosti" a dokazuje, že toto pojetí přehlíží některé jemné rozdíly a poučení ze zkoumaného vývoje. Autoři uvádějí, že v některých obdobích se nerovnosti ve výdělcích domácností výrazně měnily, ale daňově-dávková politika tyto nerovnosti vyvažovala. Transfery vycházející ze zjištění finanční situace domácnosti (means-tested transfer) byly klíčové pro zvládnutí nerovnosti v období inkluzivního růstu 90. let 20. století a počátku nového tisíciletí, stejně tak i v období Velké recese. Po r. 2010 se hlavním nástrojem britské vládní politiky ke zvýšení příjmů stala minimální mzda, nicméně současně s tím došlo k omezení dávek závislých na finanční situaci domácnosti. Nerovnosti v příjmu domácností poklesly a nyní narůstá nerovnost v čistých příjmech domácností. - Poznámky.

Ostatní

Bill Gates ; rozhovor vedl Horst von Buttlar

"Wir übersehen oft die positiven Dinge"

"Pozitivní věci často přehlízíme"

WirtschaftsWoche, Jg. 2024, Nr. 4, S. 26-29

Rozhovor s Billem Gatesem, který již léta se svou Nadací Billa a Melindy Gatesových bojuje proti velkým problémům, kterým lidstvo čelí - od globálních nemocí po změnu klimatu. Je přesvědčen, že existuje řada inovací, kterým se často věnuje příliš málo pozornosti.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 68, (2024) č. 10

Japonská ekonomika sílí, deflace má skončit (s. 10); Automobilky zbrojí proti Číně. Spasit je má "lidový" elektromobil - hrozba levných čínských elektromobilů děsí evropské automobilky. Řešením jsou prý auta na baterku za půl milionu - téma čísla (s. 12-17); Inflační tsunami odeznívá. Dobožováno však ještě není (s. 24-27); Čokoláda lidem zhořkne. Kvůli nařízení EU stoupne cena kakaa - směrnice o odlesňování EUDR (s. 28-29); Otec brýlí Ibn al-Hajtham položil v Káhiře základy optiky - seriál o vynálezech, které změnily svět (s. 30-33); Fotovoltaika i čerpadla mají nová pravidla. Stát chce co nejvíce úspor (s. 34-35); Nominacím na Zákon roku dominují inovace a invence (s. 40-42); Druhá směna: v hlavní roli ženy - infografika o práci v domácnosti (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 68, (2024) č. 7**

Dějiny vzniku kapitalismu. 26. díl: tržní hospodářství, nebo kapitalismus (s. 8-9); Debata o koruně a euru: Sama měna ekonomiku nezachrání - poslední roky koruně moc nenahrávají. Avšak euro přijmeme jen ze zoufalství, když nezvládneme finance a dobové problémy - téma čísla (s. 12-19); V roce 2030 bude každý druhý nově prodaný vůz v Česku elektromobil - rozhovor s generálním ředitelem Kia Czech A. Barnou (s. 20-25); V nájmu u Ježíše. Arcibiskupství pražské chce pronajímat tisíce bytů - XPlace (s. 26-28); Čeněk Daněk, hlavní dodavatel cukrovarnické techniky - seriál České podnikání (s. 30-33); Evropské kladivo na finfluencery, hrozí jim pokuty i trestní stíhání - propagace finančních produktů na sociálních sítích (s. 40-41); Předčasně splacená hypotéka nově vyjde až na statisíce: nižší úrokové sazby a nový poplatek za předčasné splacení úvěru. Na co letos pamatovat při refinancování hypoték? (s. 44-45); Koruna a Big Mac index - infografika k podhodnocení české koruny (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 68, (2024) č. 8**

Deprese a úzkosti otevírají prostor pro nový byznys: české start-upy přicházejí s online péčí o duši. Nové služby si oblíbili také zaměstnavatelé - téma čísla (s. 10-17); Fenomén NIMBY: odpůrci rozvoje měst blokují výstavbu i navzdory smlouvám (s. 24-27); Nad byznysem s HHC se smráká. Prodejci hrozí miliardové ztráty (s. 32-33); Čína je pro Evropu příliš důležitá na to, abychom se bez ní obešli - rozhovor s P. B. Kirkegaardem z Dansk Industri (s. 38-41); Spor o duševní vlastnictví může skončit i smírem, strany ale musí chtít (s. 42-43); Biedronka a spol. už netáhnou: po rekordních číslech z jara loňského roku začal zájem Čechů o nákupy potravin v Polsku ochladat - infografika k vývoji mezi lednem 2020 a lednem 2024 (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 68, (2024) č. 9**

Zemědělské protesty - co si z nich vzít dobrého a co odmítnout (s. 6-7); Dějiny vzniku kapitalismu. 27. díl: Závěr - důvody, proč nemáme jediný výklad (s. 8-9); Přichází čipová revoluce. Česko se do ní zapojí především hlavou: Evropa chce do konce dekády zdvojnásobit podíl na světové výrobě čipů. Plány mohou narazit na nedostatek odborníků - téma čísla (s. 12-19); Většina uprchlíků z Ukrajiny pracuje. Stát ale neumí využít jejich potenciál (s. 26-28); Flexibilní dánský trh práce v Česku? Ano, ale ne s dánskými daněmi - flexikurita (s. 30-32); Hugo Stinnes, císař německého průmyslu, který mohl změnit dějiny (s. 34-37); Vrcholí proces, který může zničit obchodní říši Donalda Trumpa: exprezident se snaží zvrátit rozsudek, podle nějž klamavě nadhodnocoval svůj majetek. V sázce jsou stamiliony i pověst úspěšného byznysmena (s. 44-45); Příliš velké české farmy - infografika o velkých zemědělských podnicích v Česku (s. 50).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2024, č. 7-8**

Z Ostravy do Prahy za 101 minut: kola největšího železničního projektu v Česku od dob Rakouska-Uherska se začínají roztáčet, stát chce vybudovat 650 kilometrů vysokorychlostních tratí za částku blížící se bilionu korun - téma čísla (s. 12-23); Vlaky s kamiony prohrávají: bez regulací a podpory se náklady ze silnic na koleje nepřesunou, říkají dopravci (s. 24-27); Naši Ukrajinci - dva roky od začátku války na Ukrajině a uprchlíci v Česku (s. 28-31); Putinova krvavá dvouletka: ruský vůdce Vladimir Putin svým předloňským ukrajinským tahem zničil globální bezpečnost a obrannému průmyslu způsobil hody (s. 34-36); "Únava z Ukrajiny" je neomluvitelná: západní země mají dostatek prostředků, ale musejí projevit také svoji rozhodnost, aby Rusko nemohlo zvítězit - ve spolupráci s Financial Times (s. 38-39); Nejdřív pravidla a pak "spotřebka": ve vztahu k vinařům by stát měl řešit přednostně jiné věci než jen spotřební daň, říká prezident Svazu vinařů ČR Martin Chlad (s. 48-49); Ruská ekonomika překvapivě odolává: vysoké státní výdaje na obranu vedly k ekonomickému oživení, zároveň však mohou být příčinou brzkých potíží - ve spolupráci s Financial Times (s. 54-58); Automobilky straší hubené zisky: problémem pro odvětví může být i ujíždějící vlak AI (s. 68).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2024, č. 9**

Bouře na poli: zemědělci stupňují své požadavky, vláda jim nechce ustoupit. Traktory v ulicích asi nejezdily naposledy - téma čísla (s. 12-21); Inovujte, investujte: kolem elitního ústavu Akademie věd ČR vznikla kaskáda inovačního know-how v oboru léčiv a biomedicínských technologií (s. 26-27); Čeká

nás "boj proti strojům"?: umělá inteligence se dotkne 40 procent pracovních míst po celém světě, tvrdí Mezinárodní měnový fond (s. 28); Akcie v boomu, Amerika utíká Evropě: Meta je - společně s Nvidií či Amazonem - jasným vítězem výsledkové sezony v USA - seriál Kované investice (s. 40-41); Jak umělá inteligence mění reklamní byznys: rychle se rozvíjející informační technologie usnadňují a zlevňují přípravu vysoce kvalitních kampaní. Co ale teď budou dělat všichni ti kreativci? - ve spolupráci s Financial Times (s. 42-47); Rodící se Československo jako nová ekonomika - byznys první republiky (s. 48-52); Evropa: pevnost luxusu (s. 54-58).

Hospodářské noviny

Sv. 68, (2024) č. 31 (13.2.2024)

První velká banka výrazně zlevňuje hypotéky (s. 2); Chceme lidi naučit pracovní návyky, lhaní o majetku nově odhalíme u bank - rozhovor s ministrem M. Jurečkou o chystaných změnách zákoníku práce a revizi sociálních dávek (s. 4-5); Nejde o "příhrávkou" leasingovkám, říká tvůrce projektu dotací na e-auta - rozhovor s M. Piechem z MPO (s. 8-9); Umělou inteligenci mají svázat pravidla a zákony. Jak bude AI regulovat Evropa, Spojené státy nebo Čína? (s. 11); Komu a jak se při snižování sazeb vyplatí refinancovat hypotéku? Už nyní lze ušetřit tisíce měsíčně (s. 12); Jak spořit na stáří výhodně i s bonusy? Experti odpovídali na praktické otázky - DIP (s. 13).

Hospodářské noviny

Sv. 68, (2024) č. 34 (16.2.2024)

Inflační vlna končí, úroky mohou jít rychle dolů. Michl to tak jasně nevidí (s. 1); Turecko couvá od Ruska. Přestává obchodovat s jeho bankami a na Ukrajině staví továrnu na drony (s. 4); Do roka bude stát povinně úřadovat online. Týká se to více než pěti tisíc služeb - rozhovor s P. Kuchařem z Digitální informační agentury (s. 8-9); Úroky z hypoték dále klesají. Na kroky České spořitelny zareagoval její největší konkurent - ČSOB (s. 11); Zchudli jsme a chudneme. Nejdřív kvůli pádící inflaci, teď kvůli slábnoucí koruně - komentář (s. 15); Bitcoin je na prahu nové cenové mánie. Jsou pro to tři dobré důvody - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny

Sv. 68, (2024) č. 35 (19.2.2024)

ČNB: slábnoucí koruna může zpomalit snižování sazeb (s. 3); Chci opět vést Evropskou komisi, řekne von der Leyenová (s. 5); Vyšší dotace malým farmám zabraly, teď musíme pomoci těm středním - rozhovor s ministrem zemědělství M. Výborným (s. 8-9); Všichni slaví konec inflace. Komu za něj máme děkovat? - komentář (s. 14).

Hospodářské noviny

Sv. 68, (2024) č. 36 (20.2.2024)

Brusel schválil Česku 18miliardovou dotaci z fondu obnovy (s. 2); Demonstrující straší Argentinou a Green Dealem. Ten přitom farmářům pomůže, říká expert - protesty zemědělců (s. 3); Česko se může otevřít kryptoměnám. Jaké změny pravidel už se připravují ve sněmovně? - novela zákona o platebním styku (s. 5); Zapomeňte na globalizaci. Mapa světového obchodu se změní a nejvíc na tom vydělá jihovýchodní Asie - Global Trade Model (s. 11).

Hospodářské noviny

Sv. 68, (2024) č. 41 (27.2.2024)

Ceny potravin pod tlakem. Kuřecí maso je nejlevnější za více než dva roky (s. 1-2); Češi loni spotřebovali nejméně plynu od roku 1992 (s. 2); Zaměstnávání dohodáři bude výhodné až do konce roku (s. 3); První velký plán, jak pomoci Karlovarskému a Ústeckému kraji: nižší daně a lepší školy (s. 5); Jestli Česko v něčem opravdu vyniká, je to nedostupnost bydlení - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny

Sv. 68, (2024) č. 42 (28.2.2024)

Poslanci pohřbívají lex ČEZ. Jde s ním k ledu i plán na zestátnění elektráren? (s. 2); Z 600 denně na 18. Trh s fotovoltaikou ochladl, počet žádostí o dotaci na domácí elektrárnu prudce klesl (s. 3); Euro jako horká kaše: ODS s podporou lavíruje. Vedení kolem Fialy je spíše pro, podle insiderů ale taktizuje (s. 5); Startupový sektor roste, už je větší než zemědělství (s. 14); Kam se vydají ceny nemovitostí? Ve většině zemí včetně Česka už zamířily nahoru (s. 15); Straší se eurem, ale ani koruna nesplnila, co její zastánci slibovali - komentář (s. 17); Jak evropské dotace pomohly Česku - doprava (přil. Věřejná doprava, s. 6).

Hospodářské noviny**Sv. 68, (2024) č. 45 (4.3.2024)**

Nová regulace dohodářů: kdo přijde dřív, ten ušetří (s. 2); Jurečka navrhl dřívější odchod do penze pro náročné profese (s. 2); Zemědělci chtějí slevu na pojištění i vyšší dotace. Nejspornější bod ale zmizel - protesty zemědělců (s. 3); Vláda spouští velkou kontrolu dotací. První jsou na řadě miliardy pro divadla a festivaly (s. 5); Německo se odráží ode dna, Evropa doufala ve větší skok - komentář (s. 12); Důchodovou reformu už snad ani nikdo nečekal. Přesto přišla - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 68, (2024) č. 46 (5.3.2024)**

Start-upy se zřejmě dočkají vstřícnějších pravidel pro zaměstnanecké akcie. Změny mají přijít i u benefitů - zdanění zaměstnaneckých akcií (s. 3); Důchodci přijdou o státní příspěvek u "penzija". Kterým se vyplatí v něm přesto pokračovat? (s. 6); V pomoci severozápadu má Česko dluh, věci se ale mění. Výsledky chci vidět za tři roky - rozhovor s R. Sršněm, náměstkem ministra pro místní rozvoj (s. 11); Žádáte o hypotéku? Těmto "neřestem" se raději vyhněte anebo je šikovně skryjte (s. 13); Michl slaví vítězství nad inflací. Je to ale opravdu jeho dílo? - komentář (s. 14); Tahle země není pro reformátory. Reforma je tu pro politiky sprosté slovo - komentář k penzijní reformě (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 68, (2024) č. 48 (7.3.2024)**

Ifo pro letošek předpovídá Německu jen chabý růst (s. 2); Šanci dostat zpátky DPH z nezaplacených faktur dostane víc podnikatelů, přihlášení do konkurzu nebude nutné (s. 4); V USA bude souboj Biden vs. Trump. Co to bude znamenat pro Evropu - analýza (s. 8); Ceny nájemného pojedou stále nahoru. Nemají žádnou brzdu - komentář (s. 14); Rychlý konec elektřiny z uhlí? Tržní řešení se nám nebude líbit - komentář (s. 15).

Účetnictví**Sv. 2024, č. 2**

Účetní závěrka a závěrka osobních obchodních společností (3. část) (s. 2-10); Mimořádná událost - úmrtí společníka (s. 22-25); Vypořádání dědiců v případě smrti společníka obchodní společnosti (s. 26-34); Odpisy zděděného hmotného majetku (s. 35-39); Zákon o ochraně oznamovatelů - přehled a tipy (s. 40-43); Změny náhrad cestovních výdajů s účinností od 1.1.2024 (s. 44-45); Změny v sociálním pojištění od 1.1.2024 (s. 46-49).

Unes - účetnictví neziskového sektoru**Sv. 22, (2024) č. 1**

Registr smluv - komplexní pohled na aktuální právní úpravu - dokončení (s. 17-21); Účtování o majetku u ÚSC - 8. část (s. 22-28).

Unes - účetnictví neziskového sektoru**Sv. 22, (2024) č. 2**

Účetní závěrka neziskových organizací - 1. část (s. 9-15); Rozpočtová skladba v roce 2024 a změny od 1.1.2024 pro územní samosprávné celky (s. 16-21).

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Přehled nových knih

Přehled nových knih

Daně.....	40
Finance. Bankovníctví. Měnový systém.....	40
Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny	41
Pojišťovnictví. Sociální péče	41
Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé	42
Právo.....	42
Veřejná správa	43

Daně

30309

Miloslav Hnátek

Daňové a nedaňové náklady : 2024

Praha : ESAP : 2024, 327 stran

Uplatňování nákladů v základu daně z příjmů v podmínkách roku 2024. Heslovitou formou zpracovaná řešení konkrétních daňových problémů podle jednotlivých dílčích okruhů. Legislativa. Součástí výkladu jsou konkrétní příklady dané problematiky. - 7. aktualizované a rozšířené vydání - ISBN: 978-80-908801-2-2 (brožováno)

30307 Pouze prezenčně

Hana Marková

Daňové zákony : úplná znění platná k 1.1.2024

Praha : Grada, 2024, 333 stran

Úplná znění všech daňových zákonů ve znění k 1.1.2024. Jejich přehled je společně se stručným komentářem k hlavním změnám uveřejněný v úvodu. Novelizovaný text v zákonech je zobrazen odlišným typem písma. - 35. vydání - ISBN: 978-80-271-5243-8 (brožováno)

30304

Iva Rindová, Jana Rohlíková

Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti za rok 2023

Olomouc : ANAG, 2023, 463 stran

Hlavní změny a základní principy ročního zúčtování za rok 2023 oproti roku 2022. Výklad postupů vyplnění daňového přiznání a žádosti o provedení ročního zúčtování včetně řešení nestandardních postupů. Přehled slev na dani a nezdanitelných částí základu daně za rok 2023 pro roční zúčtování. Vyúčtování daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Příklady vyplnění a jiná řešení. Aktuální vzory tiskopisů. Znění souvisejících předpisů (výňatky ze zákona, pokyny GFŘ). - 28. aktualizované vydání - Tabulka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti pro zdaňovací období 2023. - ISBN: 978-80-7554-401-8 (brožováno)

30308

Miloslav Hnátek

Zcela legální daňové triky 2024 : pro podnikatele, svobodná povolání, pronajímatele, zaměstnance, studenty, seniory : víc vědět, víc získat

Praha : ESAP : 2024, 275 stran : ilustrace

Doporučené postupy k minimálnímu a zákonnému daňovému zatížení fyzických osob. Postupy jsou podchyceny v kapitolách: Výpočet daňové povinnosti fyzické osoby; Zdanitelné příjmy fyzické osoby; Příjmy fyzické osoby osvobozené od zdanění; Pojistné na sociální a zdravotní pojištění zaměstnanců a podnikatelů; Zdaňování příjmů seniorů a studentů; Uplatňování daňových nákladů v rámci podnikání; Podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob. - 8. aktualizované vydání - ISBN: 978-80-908801-1-5 (brožováno)

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

E-9653

EUROFI ; Jean-Marie Andrès, Marc Truchet

EUROFI financial forum :Santiago de Compostela – September 2023 :

Finanční fórum EUROFI : Santiago de Compostela– září 2023 :

[Paris] : EUROFI, [2023], 221 stran : grafy, fotografie

Evropský think-tank věnující se finančním službám EUROFI byl založen v roce 2000 s cílem přispět k posílení a integraci evropských finančních trhů. Kniha přináší shrnutí finančního fóra, které se konalo v Santiagu de Compostela 13. - 15. 9. 2022. Kapitoly: Ekonomické výzvy a politické priority pro EU; Priority v oblasti regulace bankovníctví a pojišťovnictví; Digitalizace a technologie; Platby a digitální euro; EU a globální agenda udržitelnosti; Další kroky a výzvy Unie kapitálových trhů (CMU); Finanční stabilita a klimatická rizika.

Podrobné souhrny 40 panelových diskusí a přepisy projevů a výměn názorů. - Poznámky. Plný text dostupný z: https://www.eurofi.net/wp-content/uploads/2023/11/summary_the-eurofi-high-level-seminar_santiago_september-2023.pdf

30285

Stephen D. King

We need to talk about inflation : 14 urgent lessons from the last 2,000 years**Musíme si promluvit o inflaci : 14 naléhavých poučení z posledních 2000 let**

New Haven and London : Yale University Press, ©2023, xx, 212 stran : tabulky, grafy

Lidé na celém světě se potýkají s novou ekonomickou realitou a s ní i s vyhlídkou na obrovskou a rostoucí majetkovou nerovnost. Ekonom Stephen D. King uvádí klíčová ponaučení z historie inflace, která se politici rozhodli nebrat v úvahu. Od starověkého Říma přes americkou občanskou válku až po dnešní bubliny na trzích aktiv je inflace důsledkem chybné politiky, chamtivosti panovníků a kolektivní ztráty důvěry v měny. Kniha prochází staletími špatného úsudku a nepochopení a nabízí prostředky, jak zasáhnout již nyní, abychom mohli začít řešit politické a sociální otřesy, které inflace rozpoutala. - Poznámky. - ISBN: 978-0-300-27047-1 (vázáno)

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny

30286

Peter Heather, John Rapley

Why empires fall : Rome, America, and the future of the West**Proč říše zanikají : Řím, Amerika a budoucnost Západu**

[London] : Allen Lane the Penguin Press, 2023, 188 stran : grafy, mapy

V posledních třech stoletích se Západ stal dominantou planety. Na počátku nového tisíciletí pak došlo k dramatickému obratu v dějinách. Tváří v tvář hospodářské stagnaci a vnitropolitickému rozdělení se Západ ocitl v rychlém úpadku ve srovnání s globálními periferiemi, které dříve kolonizoval. Není to poprvé, co jsme byli svědky takového vzestupu a pádu: Římská říše prošla podobným obloukem od závrtné moci k rozpadu. Historik P. Heather a politický ekonom J. Rapley zkoumají paralely a rozdíly mezi starověkým Římem a moderním Západem, invazi barbarů a civilizační úpadek, aby odhalili nová ponaučení. Tvrdí, že v letech 399-1999 obě říše prostřednictvím paralelních životních cyklů zasely zárodky své vlastní zkázy. Dosáhla éra globální nadvlády Západu skutečně svého konce? Autoři se zamýšlejí nad tím, co bude následovat. - Poznámky. - ISBN: 978-0-2414-0749-3 (vázáno)

Pojišťovnictví. Sociální péče

30310I

Marta Ženíšková, Vladislava Dvořáková

Sociální a zdravotní pojištění 2024. Dopady ozdravného balíčku do odměňování zaměstnanců v roce 2024

Praha : Svaz účetních České republiky, 2024, 64 stran

První příspěvek představuje změny v sociálním a zdravotním pojištění od 1.1.2024 v návaznosti na průměrnou mzdu - změny v pojistném, v nemocenském pojištění i v pojištění zaměstnanců činných na základě dohody o provedené práci. Druhý příspěvek komentuje dopady ozdravného balíčku do odměňování zaměstnanců v roce 2024: zvýšení odvodu pojistného na sociální zabezpečení za zaměstnance, změny z pohledu zákona o daních z příjmů, změna rozpočtových pravidel týkající se FKSP. Stanoviska k dotazům z praxe: stravenky a stravenkový paušál od 1.1.2024, přijatá záloha a změna sazby DPH od 1.1.2024 (v oboru stavebnictví), společnost v likvidaci - neuhrazené závazky ve vazbě na DPH, dodání zboží do jiného členského státu a jeho správné využití, DPH u poskytování služeb Evropské komisi, vykazování zápůjček od společníků aj. - Okénko odborné angličtiny. - ISBN: 978-80-7626-043-6 (brožováno)

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

30305

Eva Šimečková

Nežádoucí chování na pracovišti: šikana, diskriminace, monitorování, whistleblowing

Praha : Leges, 2023, 220 stran

Monografie je zaměřena na nežádoucí chování na pracovišti, která zasahují do osobnostních práv zaměstnance, tedy monitorování, diskriminaci, šikanu a také chráněné oznamování (whistleblowing). Autorka zkoumá, zda je zaměstnanec před šikanou na pracovišti dostatečně chráněn, jak lze pachatele šikany účinně postihnout a zda, případně v jaké výši bude zaměstnavatel povinen k náhradě škody, která byla šikanou zaměstnanci způsobena. Text vychází z národní i unijní právní úpravy, mezinárodního kontextu lidskoprávních úmluv a z judikatury českých i evropských soudů. Obsahuje tyto kapitoly: Právní úprava monitorování zaměstnanců na pracovišti; Chráněné oznamování škodlivého jednání v ČR; Zásada rovného zacházení a zákazu diskriminace v pracovněprávních vztazích; Šikana (mobbing, bossing) na pracovišti. - Vydání první - ISBN: 978-80-7502-698-9

30303

Petr Beránek

Zaměstnanecké benefity a obdobná plnění z hlediska daňové výhodnosti

Olomouc : ANAG, 2024, 159 stran : ilustrace

Komplexní zpracování problematiky poskytování zaměstnaneckých benefitů a dalších obdobných plnění mimo mzdu a jejich důsledky z hlediska daně z příjmů zaměstnance i zaměstnavatele a odvodů sociálního a zdravotního pojištění pro rok 2024 po implementaci "úsporného balíčku". Výklad obsahuje srovnání výhodnosti jednotlivých benefitů (poměru nákladů zaměstnavatele oproti efektu u zaměstnance v důsledku povinných odvodů – daní a pojistného) a případná daňová úskalí. Upozorňuje, které benefity se z hlediska zdanění změnilo, a rozebírá i přechod mezi rokem 2023 a 2024 – jak posoudit benefity poskytované na přelomu roku. Rozebírá i možnosti odpočtu DPH z jednotlivých benefitů. Vše s odkazy na konkrétní ustanovení zákonů, popř. na závěry Koordinačních výborů a Pokynů GFŘ. - 2. aktualizované vydání - Přehled daňových důsledků jednotlivých benefitů. - ISBN: 978-80-7554-402-5 (brožováno)

Právo

30311

Barbora Vlachová, Matěj Dědina, Markéta Flanderková Šlejharová, Kateřina Šveřepová

Zákon o ochraně oznamovatelů : komentář

V Praze : C.H. Beck, 2023, xviii, 223 stran

Komentované znění zák. č. 171/2023, o ochraně oznamovatelů, účinné od 1.8.2023. Cílem ochrany oznamovatelů je poskytnout záruku, že v případech, kdy na základě subjektivně vyhodnocených informací oznámí skutečnosti nasvědčující tomu, že se nějaká osoba dopustila neetického či nelegálního jednání, nebudou sankcionováni. Výsledkem jednotlivých snah na úrovni EU je Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie. Nezbytná transpozice uvedené směrnice do právního řádu ČR byla provedena tímto zákonem. Komentář je doplněn odkazy na související ustanovení, předpisy i judikaturu. - Vydání první - ISBN: 978-80-7400-940-2

Úplné znění zákonů

(UZ)

30300/1561

Daň silniční. Daň z nemovitých věcí. Daň z hazardních her : redakční uzávěrka 1.1.2024

30300/1565

Daň z přidané hodnoty 2024 : změny zákona o DPH od 1.1.2024 (vládní konsolidační balíček) : redakční uzávěrka 1.1.2024

30300/1564

Daně z příjmů. Daňová opatření ve vztahu k Ukrajině : redakční uzávěrka 1.1.2024

30300/1563

Daňový řád. Daňové poradenství. Finanční správa ČR. Mezinárodní spolupráce : redakční uzávěrka
1.1.2024

30300/1568

Účetnictví podnikatelů. Audit : redakční uzávěrka k 15.1.2024

Veřejná správa

30306

Jiří Kapras

Střet zájmů veřejných funkcionářů

Praha : Leges, 2023, 327 stran

Knih je zaměřena na střet zájmů jako problém rozhodování při výkonu veřejné funkce, kdy se do kolize dostává veřejný zájem, který má veřejný funkcionář z titulu své funkce prosazovat nebo hájit, a jeho zájem soukromý. Na úvodní výklad o pojmu střetu zájmů, rolích státu a požadavcích na právní úpravu střetu zájmů navazuje představení právních a etických pravidel regulujících chování veřejných funkcionářů v ČR. Konkrétně se autor věnuje problematice kumulace funkce člena Parlamentu s funkcí člena zastupitelstva územních samosprávných celků (inkompatibilita funkcí). Dále se zabývá zákazem účasti na soutěži o veřejné prostředky a zákazem vlastnictví médií. V případě povinnosti podávat majetková přiznání autor kriticky hodnotí, že nejsou v ČR majetková přiznání přístupná na internetu ani u čelných představitelů státu. Dále upozorňuje na nedostatečné správní trestání a na chybějící právní úpravu některých jevů, které představují riziko pro vznik střetu zájmů nebo jsou spojeny se zneužitím veřejné funkce pro osobní prospěch. - ISBN: 978-80-7502-696-5

Odbor Provoz ICT Oddělení Informační podpora a knihovna

Výpůjční doba knihovny

Pondělí a středa:

9:00 - 12:00

13:00 - 16:00

(v červenci a v srpnu do 15:00)

Úterý a pátek:

9:00 - 12:00

13:00 - 15:00

Čtvrtek:

9:00 - 12:00

Z toho pro veřejnost:

Pondělí a středa:

9:00 - 12:00

13:00 - 16:00

(v červenci a v srpnu do 15:00)

tel.:

257042588

e-mail:

knihovna@mfcz.cz

Informace pro veřejnost:

<http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/zakladni-informace>

Intranet:

<http://knihovna.mfcz.cz/oknihovne.php>